

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПРАКТИКУМ

**з виконання модульних контрольних робіт
з латинської мови
для здобувачів вищої освіти гуманітарних
спеціальностей**

Електронне видання

Кам'янець-Подільський
2025

УДК 378.091.26:811.124](075.8)

ББК 74.58+81.461я73

П69

*Рекомендувала вчена рада Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка, протокол за № 7 від 26 червня 2025 р.*

Рецензенти:

В.М. Шовковий, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Н. І. Дворніцька, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янської філології та загального мовознавства факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

А. Ю. Хоптяр, кандидат історичних наук, вчений секретар Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника.

Укладач:

Т. В. Сторчова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

П69 **Практикум з виконання модульних контрольних робіт з латинської мови для здобувачів вищої освіти гуманітарних спеціальностей [Електронний ресурс] / укладач Т. В. Сторчова. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 206 с.**

Пропонований навчальний посібник – перший в Україні практикум з виконання модульних контрольних робіт з латинської мови для здобувачів вищої освіти гуманітарних спеціальностей (галузь знань 03 Гуманітарні науки), які вивчають латинську мову. Посібник укладено з метою систематизації теоретичних знань та практичних навичок з латинської мови шляхом виконання завдань. У збірнику міститься два блоки модульних контрольних робіт, кожен з яких складається зі 40 варіантів. Усі варіанти доповнюються латинсько-українським словником. Практикум містить методичні рекомендації до виконання модульної контрольної роботи № 1 та модульної контрольної роботи № 2, а також латинсько-український словник.

УДК 378.091.26:811.124](075.8)

ББК 74.58+81.461я73

Електронна версія посібника доступна за покликанням:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9330>

© Сторчова Т. В.: укладання, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	7
Методичні рекомендації до виконання модульної контрольної роботи 1	9
Завдання модульної контрольної роботи 1	17
ВАРІАНТ 1	17
ВАРІАНТ 2	19
ВАРІАНТ 3	21
ВАРІАНТ 4	23
ВАРІАНТ 5	25
ВАРІАНТ 6	27
ВАРІАНТ 7	29
ВАРІАНТ 8	31
ВАРІАНТ 9	33
ВАРІАНТ 10	35
ВАРІАНТ 11	37
ВАРІАНТ 12	39
ВАРІАНТ 13	41
ВАРІАНТ 14	43
ВАРІАНТ 15	45
ВАРІАНТ 16	47

ВАРІАНТ 17.....	49
ВАРІАНТ 18.....	51
ВАРІАНТ 19.....	53
ВАРІАНТ 20.....	55
ВАРІАНТ 21.....	57
ВАРІАНТ 22.....	59
ВАРІАНТ 23.....	61
ВАРІАНТ 24.....	63
ВАРІАНТ 25.....	65
ВАРІАНТ 26.....	67
ВАРІАНТ 27.....	69
ВАРІАНТ 28.....	71
ВАРІАНТ 29.....	73
ВАРІАНТ 30.....	75
ВАРІАНТ 31.....	77
ВАРІАНТ 32.....	79
ВАРІАНТ 33.....	81
ВАРІАНТ 34.....	83
ВАРІАНТ 35.....	85
ВАРІАНТ 36.....	87
ВАРІАНТ 37.....	89
ВАРІАНТ 38.....	91
ВАРІАНТ 39.....	93
ВАРІАНТ 40.....	95

Методичні рекомендації до виконання модульної контрольної роботи 2	97
Завдання модульної контрольної роботи 2	104
ВАРІАНТ 1.....	104
ВАРІАНТ 2.....	106
ВАРІАНТ 3.....	108
ВАРІАНТ 4.....	110

BAPIAHT 5.....	112
BAPIAHT 6.....	114
BAPIAHT 7.....	116
BAPIAHT 8.....	118
BAPIAHT 9.....	120
BAPIAHT 10.....	122
BAPIAHT 11.....	124
BAPIAHT 12.....	126
BAPIAHT 13.....	128
BAPIAHT 14.....	130
BAPIAHT 15.....	132
BAPIAHT 16.....	134
BAPIAHT 17.....	136
BAPIAHT 18.....	138
BAPIAHT 19.....	140
BAPIAHT 20.....	142
BAPIAHT 21.....	144
BAPIAHT 22.....	146
BAPIAHT 23.....	148
BAPIAHT 24.....	150
BAPIAHT 25.....	152
BAPIAHT 26.....	154
BAPIAHT 27.....	156
BAPIAHT 28.....	158
BAPIAHT 29.....	160
BAPIAHT 30.....	162
BAPIAHT 31.....	164
BAPIAHT 32.....	166
BAPIAHT 33.....	168
BAPIAHT 34.....	170
BAPIAHT 35.....	172
BAPIAHT 36.....	174

ВАРІАНТ 37.....	176
ВАРІАНТ 38.....	178
ВАРІАНТ 39.....	180
ВАРІАНТ 40.....	182
СЛОВНИК	184

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

У процесі вивчення латинської мови здобувачі вищої освіти занурюються у надра історії, літератури, мовознавства, релігії, політики, мистецтва, які стали базовими для сучасної європейської цивілізації.

Упродовж сторічч латина, яка стала фундаментом європейської

освітньої традиції, досі слугує класичним підґрунтям терміносистем багатьох мов світу. Вивчення лексичних, граматичних та стилістичних особливостей латинської мови дозволяє здобувачам закладів вищої освіти гуманітарних спеціальностей формувати системне уявлення про численні закономірності сучасних європейських мов, в тому числі й української.

Опанування латиною формує у здобувачів здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних наук, знання про мову як знакову систему, її природу, функції, рівні тощо; здатність працювати з історичними текстами і документами, здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

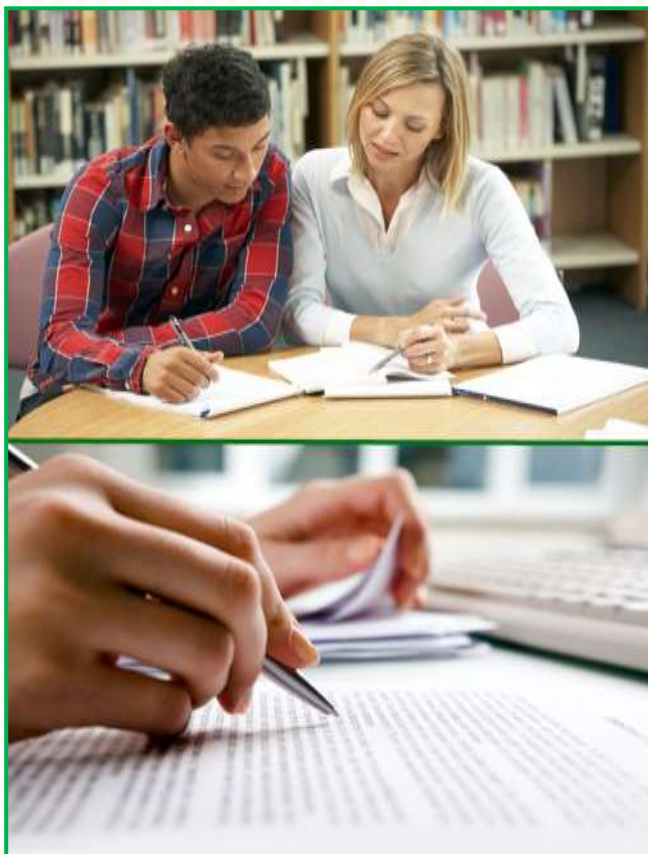
Пропонований збірник модульних контрольних робіт з латинської мови укладено відповідно до фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальностей 035 Філологія та 032 Історія та археологія Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Його мета – систематизація теоретичних знань з латинської мови та підготовка здобувачів до успішного виконання завдань модульних контрольних робіт (МКР). Виконання МКР передбачає перевірку знань та вмінь студентів працювати із вивченим матеріалом. МКР, завдання яких відповідають принципам послідовності та системності, охоплюють увесь програмний матеріал.

Збірник містить два блоки МКР, кожен з яких налічує по сорок варіантів. МКР №1 та МКР №2 складаються із шести завдань та містять лексичний мате-

ріал у словниковій формі. В збірнику також є методичні рекомендації та вказівки до виконання кожного завдання.

Виконання тренувальних варіантів МКР сприятиме глибшому засвоєнню теоретичних знань, ефективно активізує практичний складник у підготовці фахівців гуманітарного профілю.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ 1

1) Складоподіл та наголос.

При виконанні цього завдання слід пам'ятати правила поділу слів на склади:

- **de-us** «бог» → між двома голосними;
- **a-mī-cus** «друг» → перед одним приголосним;
- **a-qua** «вода» → перед -qu;
- **cen-tum** «сто» → між двома приголосними;
- **punc-tum** «крапка» → в середині слова у групі з трьох приголосних (між други і третім приголосним);
- **pu-bli-cus** «громадський» → перед буквосполученням b, p, d, t, g, c з наступним r або l;
- **a-moe-ni-tas** «краса» → дифтонги і диграфи утворюють один склад;
- **trans-for-ma-ti-o** «перетворення» → префікси відділяються.

Наголос в латинській мові залежить від часокількості голосного другого складу від кінця слова. Другий склад – довгий, якщо наголос падає на нього; якщо ж другий склад короткий, наголос переходить на третій склад від кінця слова незалежно від довготи чи короткості третього складу від кінця.

Отже, для того, щоб визначити довготу чи короткість другого складу від кінця слова необхідно керуватися наступними правилами:

Склад довгий:	Склад короткий:
1) над голосною стоїть знак довготи (¯) – природна довгота: lon-gi-tū-do «довжина»	1) над голосною стоїть знак короткості (ˇ) – природна короткість: lit-tě-ra «буква»
2) приголосний перед іншим приголосним: fun-da-men-tum «основа»	2) голосний перед іншим голосним: ob-li-ga-ti-o «зобов'язання»
3) дифтонги, диграфи: di-ae-ta «дієта»	3) голосний перед <i>h</i> або сполученням <i>ch</i> , <i>ph</i> , <i>th</i> , <i>rh</i> , <i>sch</i> : con-tra-ho «стягую», phi-lo-so-phus «філософ»
4) голосний перед <i>x</i> або <i>z</i> : re-fle-xus «рефлекс», o-ry-za «рис»	4) голосний перед <i>b</i> , <i>p</i> , <i>d</i> , <i>t</i> , <i>c</i> , <i>g</i> з наступним <i>l</i> або <i>r</i> : ce-re-brum «мозок»

Наголос позначається знаком ´ над наголошеним голосним. У двоскладових словах наголос завжди ставиться на другому складі від кінця: á-ger «поле, земля».

2) Узгодження іменників із прикметниками.

Для того, щоб узгодити іменник із прикметником у роді, числі та відмінку необхідно мати початкову (словникову) форму слів. Оскільки словникова форма визначених частин мови вже є частково узгодженою (за числом та відмінком), то нам залишається узгодити лише категорію роду, якою в повній мірі володіє прикметник (*m*, *f*, *n*). А тому іменник, який зазвичай має лише один рід та є визначений словниковою формою, потребує прикметника свого роду. Наприклад,

➤ *vox*, *vocis f (dulcis, e)* ніжний голос, де іменник *vox*, *vocis f* є іменником жіночого роду, а прикметник *dulcis (m, f)*, *dulce (n)* представляє II групу прикметників з двома родовими закінченнями. Тому й для узгодження ми вибираємо за аналогією із іменником форму прикметника жіночого роду: *vox dulcis* (✓ не даремно у латинському словосполученні зазвичай на першому місці стоїть іменник, а потім прикметник).

3) Утворення форм дієслів.

Для того, аби утворити форми дієслів у визначеному часі, стані, особі та числі потрібно за частково поданою словниковою формою дієслова визначити його дієвідміну та основу інфекта (дієвідміна ➔ закінчення основи інфекта). Наприклад:

➤ дієслово *sentio, īre* – «відчувати» є дієсловом IV дієвідміни, тому що, якщо відкинути його інфінітивний формант *-re* від *sentīre*, можемо визначити закінчення основи інфекта *-ī*: *sentī-*. Таким чином, маючи основу інфекта, додаємо до неї ті тематичні (з'єднувальні) голосні, суфікси, закінчення, яких потребує визначена форма особи, числа, часу, стану дієслова згідно їхніх парадигм відмінювання:

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
<i>sentio, īre</i> – відчувати	3 plur.	<i>sentī-u-nt</i>	<i>sentī-eba-ntur</i>	<i>sentī-e-nt</i>

**✓ Парадигма дієслів часів системи інфекта дійсного способу
активного стану**

Praesens								
	I		II		III		IV	
1	оч. (a+o)=o		о с н о в а	o	о с н о в а	o	о с н о в а	o
2	о с н о в а	s		s		i + s		s
3		t		t		i + t		t
1		mus		mus		i + mus		mus
2		tis		tis		i + tis		tis
3		nt		nt		u + nt		u + nt
	Imperfectum							
	I		II		III		IV	
1	о с н о в а	ba+m	о с н о в а	ba+m	о с н о в а	eba+m	о с н о в а	eba+m
2		ba + s		ba + s		eba + s		eba + s
3		ba + t		ba + t		eba + t		eba + t
1		ba + mus		ba + mus		eba + mus		eba + mus
2		ba + tis		ba + tis		eba + tis		eba + tis
3		ba + nt		ba + nt		eba + nt		eba + nt
	Futurum I							
	I		II		III		IV	
1	о с н о в а	b + o	о с н о в а	b +o	о с н о в а	a + m	о с н о в а	a + m
2		b-i + s		b-i + s		e + s		e + s
3		b-i + t		b-i + t		e + t		e + t
1		b-i + mus		b-i + mus		e + mus		e + mus
2		b-i + tis		b-i + tis		e + tis		e + tis
3		b-u + nt		b-u + nt		e + nt		e + nt

**✓ Парадигма дієслів часів системи інфекта дійсного способу
пасивного стану**

Praesens								
	I		II		III		IV	
1	оч. (a+o)=or		О С Н О В А	or	О С Н О В А	or	О С Н О В А	or
2	О С Н О В А	ris		ris		e + ris		ris
3		tur		tur		i + tur		tur
1		mur		mur		i + mur		mur
2		mini		mini		i + mini		mini
3		ntur		ntur		u + ntur		u + ntur
Imperfectum								
	I		II		III		IV	
1	О С Н О В А	ba + r	О С Н О В А	ba + r	О С Н О В А	eba+r	О С Н О В А	eba+r
2		ba + ris		ba + ris		eba + ris		eba + ris
3		ba + tur		ba + tur		eba + tur		eba + tur
1		ba + mur		ba + mur		eba + mur		eba + mur
2		ba + mini		ba + mini		eba + mini		eba + mini
3		ba + ntur		ba + ntur		eba + ntur		eba + ntur
Futurum I								
	I		II		III		IV	
1	О С Н О В А	b + or	О С Н О В А	b + or	О С Н О В А	a + r	О С Н О В А	a + r
2		b-e + ris		b-e + ris		e + ris		e + ris
3		b-i + tur		b-i + tur		e + tur		e + tur
1		b-i + mur		b-i + mur		e + mur		e + mur
2		b-i + mini		b-i + mini		e + mini		e + mini
3		b-u + ntur		b-u + ntur		e + ntur		e + ntur

4) Відмінювання словосполучення іменника з прикметником в однині та множині.

Іменник та прикметник подані у завданні вже в узгодженій формі поряд з їхніми словниковими формами у дужках. Отже, слід визначити відміну іменника (за закінченням родового відмінка однини) та прикметника, знайти їх основи й додати відповідні відмінкові закінчення згідно «моделі» утворення форм множини та однини визначених відмін іменника та прикметника. Наприклад:

➤ *magister perītus* «досвідчений вчитель» (*magister*, *trī m* вчитель; *perītus*, *a*, *um* досвідчений, *a*, *e*) – визначаємо приналежність іменника до відміни за закінченням *genetivus singularis –i* (*magistri*), яке подане

у словниковій формі та презентує дану частину мови як іменник II-ої відміни. Прикметник *perītus*, а, *um* є прикметником I-II відміни, на що вказують його родові закінчення у *nominativus singularis* (закінчення **us** вказує на чоловічий рід II-ої відміни, **a** – позначає жіночий рід I-ої та **um** представляє середній рід II-ої відміни). А оскільки іменник та прикметник узгоджені за формою чоловічого роду, то й відмінювання буде здійснюватися за II-ою відміною чоловічого роду:

Singularis		Pluralis
Nom.	magister perītus	magistr-i perīt-i
Gen.	magistr-i perīt-i	magistr-orum perīt-orum
Dat.	magistr-o perīt-o	magistr-is perīt-is
Acc.	magistr-um perīt-um	magistr-os perīt-os
Abl.	magistr-o perīt-o	magistr-is perīt-is
Voc.	magister perīt-e	magistr-i perīt-i

✓ Парадигма іменників I-V відміни

	Singularis										
	I	II		III <i>пригол. мішана голосна</i>					IV		V
Відмінок	f(m)	m	n	m,f	n	m, f	n	n	m	n	f
<i>Nom.</i>	-ă	ŭs, ěr	-um	-s, нульов. закінч.		-is, -es		e, al, ar	-ŭs	-ŭ	-ēs
<i>Gen.</i>	-ae	-ī		-īs		-īs		-īs	-ŭs	-ŭs	-ēi
<i>Dat.</i>	-ae	-ō		-ī		-ī		-ī	-ui	-ŭ	-ēi
<i>Acc.</i>	-am	-um		em	Nom.	em	Nom	Nom	um	-ŭ	-em
<i>Abl.</i>	-ā	-ō		-ě		-ě		-ī	-u	-ŭ	-ē
<i>Voc.</i>	-ă	-e, er	-um	Nom.		Nom		Nom	-ŭs	-ŭ	-ēs
	Pluralis										
<i>Nom.</i>	-ae	-ī	-ă	-ēs	-ă	-ēs	-ă	-ia	-ŭs	-uă	-ēs
<i>Gen.</i>	-ārum	-ōrum		-um		-ium		-ium	-uum		-ērum
<i>Dat.</i>	-īs	-īs		-ībus		-ībus		-ibus	-ībus		-ēbus
<i>Acc.</i>	-ās	-ōs	-ă	-ēs	-ă	-ēs	-ă	-ia	-ŭs	-uă	-ēs
<i>Abl.</i>	-īs	-īs		-ībus		-ībus		-ibus	-ībus		-ēbus
<i>Voc.</i>	-ae	-ī	-ă	-ēs	-ă	-ēs	-ă	-ia	-ŭs	-uă	-ēs

✓ **Парадигма прикметників I-II-ої відміни**

	Singularis		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>Nom.</i>	-ūs, -er	-ă	-um
<i>Gen.</i>	-ī	-ae	-ī
<i>Dat.</i>	-ō	-ae	-ō
<i>Acc.</i>	-um	-am	-um
<i>Abl.</i>	-ō	-ā	-ō
<i>Voc.</i>	-ě	-ă	-um
	Pluralis		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>Nom.</i>	-ī	-ae	-ă
<i>Gen.</i>	-ōrum	-ārum	-ōrum
<i>Dat.</i>	-īs	-īs	-īs
<i>Acc.</i>	-ōs	-ās	-ă
<i>Abl.</i>	-īs	-īs	-īs
<i>Voc.</i>	-i	-ae	-ă

✓ **Парадигма прикметників III-ьої відміни**

	Singularis		Pluralis	
	<i>m, f</i>	<i>n</i>	<i>m, f</i>	<i>n</i>
<i>Nom.</i>	різні		ēs	iă
<i>Gen.</i>	īs		ium	
<i>Dat.</i>	ī		ībūs	
<i>Acc.</i>	em	як Nom.	ēs	iă
<i>Abl.</i>	ī		ībūs	
<i>Voc.</i>	як Nom.		ēs	iă

5) Утворення ступенів порівняння прикметників.

Для утворення ступенів порівняння прикметників, насамперед, потрібно знайти основу прикметника. Основа прикметників **I, II відміни** знаходиться шляхом відкидання закінчення *-a* в *nominativus singularis* жіночого роду. Наприклад:

➤ *altus, alta, altum* «високий, а, е» – основа *alt-*;

Основа прикметників двох і трьох закінчень **III-ої відміни** знаходиться шляхом відкидання закінчення *-is* в *nominativus singularis* жіночого роду. Наприклад:

➤ *celer, celēris, celēre* «швидкий, а, е» – основа *celēr-*;

Основа прикметника одного закінчення **III-ої відміни** знаходиться шляхом відкидання закінчення *-is* в *genetivus singularis*. Наприклад:

➤ *felix, felīcis* «щасливий, а, е» – основа *felīc-*.

Таким чином, додавши до основи прикметника суфікс *-ior*, ми отримаємо **вищий ступінь** для чоловічого та жіночого роду, та суфікс *-ius* допоможе сформувати прикметник вищого ступеня середнього роду. Наприклад:

Звичайний ступінь	Основа	Вищий ступінь
tutus, a, um «безпечний, а, е»	tut-	tutior (m, f), tutius (n)
fortis, e «хоробрий, а, е»	fort-	fortior (m, f), fortius (n)
felix, īcis «щасливий, а, е»	felīc-	felīcior (m, f), felīcius (n)

Найвищий ступінь більшості прикметників утворюється шляхом додавання до основи суфікса *-issim-* і родових закінчень *-us, -a, -um*. Наприклад:

Звичайний ступінь	Основа	Найвищий ступінь
tutus, a, um «безпечний, а, е»	tut-	tutissimus, a, um

Шість прикметників, які закінчуються на *-ilis*, одержують суфікс *-lim-* і родові закінчення *-us, -a, -um*. Наприклад:

Звичайний ступінь	Основа	Найвищий ступінь
facilis, e «легкий, а, е»	facil-	facillimus, a, um

Прикметники, які закінчуються на *-er*, утворюють найвищий ступінь порівняння за допомогою суфікса *-rim-*, який додається до форми *nominativus singularis* чоловічого роду та родових закінчень *-us, -a, -um*. Наприклад:

Звичайний ступінь	Найвищий ступінь
acer, acris, acre «гострий, а, е»	acerrimus, a, um

6) Переклад та граматичний аналіз речення.

Граматичний аналіз виявляє вміння студента записувати словникову форму слова, визначати частини мови, приналежність до відміни чи дієвідміни, визначати рід, число, відмінок (іменників, прикметників, займенників); час, спосіб, стан, особу, число (дієслів).

Зразок перекладу та граматичного аналізу латинського речення

- ***Discipuli ex libris natūram variam terrārum ac mundi cognoscunt.*** «Учні довідуються з книг про різноманітну природу земель і всесвіту».
- *Discipuli* – іменник, словникова форма *discipulus*, *i m*; II-а відміна, називний відмінок множини;
- *ex* – прийменник, керує аблативом;
- *libris* – іменник, словникова форма *liber*, *bri m*; II-а відміна, аблатив множини;
- *natūram* – іменник, словникова форма *natūra*, *ae f*; I-а відміна, знахідний відмінок множини;
- *variā* – прикметник, словникова форма *varius*, *a, um*; знахідний відмінок однини;
- *terrārum* – іменник, словникова форма *terra*, *ae f*; родовий відмінок множини;
- *ac* – сполучник;
- *mundi* – іменник, словникова форма *mundus*, *i m*; родовий відмінок однини;
- *cognoscunt* – дієслово, основні форми *cognosco*, *cognōvi*, *cognītum*, *cognoscēre*; III-я дієвідміна, теперішній час дійсного способу активного стану, 3-я особа множини.

ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ 1

МКР № 1 (1)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- stomăchus *шлунок*
- caelum *небо*

- futūrus *майбутній*
- semestris *шестимісячний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- tempus, ōris n (felix, icis) *щасливий час*
- senātor, ōris m (Romānus, a, um) *римський сенатор*
- mater, tris f (dolorosus, a, um) *скорботна мати*
- patria, ae f (carus, a, um) *дорога батьківщина*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi actīvi	Imperfectum indicatīvi passīvi	Futurum I indicatīvi actīvi
<i>volo, āre</i> літати	1 sing.			
<i>terreo, ēre</i> лякати	3 plur.			

4) Провідмінійте вказані словосполучення в однині та множині.

- aquila magna великий орел (aquila, ae f орел; magnus, a, um великий, a, e);
- homo verus справедлива людина (homo, īnis m людина; verus, a, um справ-
ведливий, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

carus, a, um дорогий, a, e; gravis, e важкий, a, e; pulcher, chra, chrum
гарний, a, e; bonus, a, um хороший, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Honōres mutant mores, sed raro in meliōres.*
- *Regiōnes palustres non sunt salubres.*

bonus, a, um хороший, a, e

honor, ōris m честь, почесь

in на, у

mos, moris m звичай

muto, āvi, ātum, āre змінювати, міняти

non не

paluster, stris, stre болотяний, a, e

raro зрідка

regio, ōnis f країна; область, район

salūber, bris, bre корисний, a, e

sed але, проте

sum, fui, -, esse бути

МКР № 1 (2)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- mare *море*
- profundum *безодня*
- septimāna *тиждень*
- separatio *відокремлення*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- aśīnus, i m (pertīnax, acis) *упертий осел*
- aquīla, ae f (magnus, a, um) *великий орел*
- fabūla, ae f (pulcher, chra, chrum) *гарна казка*
- verbum, i n (bonus, a, um) *добре слово*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
doleo, ēre – страждати	2 sing.			
scio, īre – знати	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- senātor Romānus *римський сенатор* (senātor, ōris m *сенатор*; Romānus, a, um *римський, а, е*);
- patria cara *дорога батьківщина* (patria, ae f *батьківщина*; carus, a, um *дорогий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

longus, a, um *довгий, а, е*; acer, acris, acre *гострий, а, е*; gravis, e *важкий, а, е*; facilis, e *легкий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Firmissīma est inter pares amicitia.*
- *In historia nostra pulchra exemplaria fortitudinis avium habēmus.*

amicitia, ae f *дружба*

avis, avis f *птаха*

exemplar, āris n *приклад*

firmus, a, um *міцний, а, е*

fortitūdo, īnis f *міцність; відвага*

habeo, ui, itum, ēre *мати; зберігати*

historia, ae f *історія*

in *в, у*

inter *між, серед*

noster, nostra, nostrum *наш, а, е*

par, paris *рівний, а, е*

pulcher, chra, chrum *красивий, а, е*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР № 1 (3)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *cementum цемент*
- *patria батьківщина*
- *liber книжка*
- *natūra природа*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *classis, is f (magnus, a, um) великий флот*
- *templum, i n (antīquus, a, um) стародавній храм*
- *servus, i m (miser, a, um) нещасний раб*
- *insūla, ae f (magnus, a, um) великий острів*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi actīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>trado, ěre</i> – передавати	3 sing.			
<i>doceo, ěre</i> – навчати	1 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- tempus felix *щасливий час* (*tempus, ōris n час; felix, īcis щасливий, a, e*);
- fabūla pulchra *гарна казка* (*fabūla, ae f казка; pulcher, pulchra, chrum гарний, a, e*);

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

calīdus, a, um *теплій, a, e*; irritabilis, e *дратівливий, a, e*; mendax, ācis *брехливий, a, e*; rubber, bra, brum *червоний, a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Natura incipit, ars dirigit, usus perficit.*
 - *Caesar magnis itineribus in Galliam contendebat.*
-

ars, artis f *мистецтво*

Caesar, āris m *Цезар*

contendo, tendi, tentum, ēre *відправлятися*

dirigo, rexi, rectum, ēre *спрямовувати*

Gallia, ae f *Галлія*

in *в, у*

incipio, cēpi, ceptum, ēre *починати*

iter, itinēris n *похід*

magnus, a, um *великий, а, е; чисельний, а, е*

natūra, ae f *природа*

perficio, fēcī, fectum, ēre *завершувати, удосконалювати*

usus, us m *досвід, практика*

МКР № 1 (4)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *initium* *початок*
- *senātus* *сенат*
- *sagitta* *стріла*
- *exercitus* *військо*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *liber, bri m (Latinus, a, um)* *латинська книга*
- *terra, ae f (ignōtus, a, um)* *невідома земля*
- *vir, viri m (doctus, a, um)* *вчений чоловік*
- *ius, iuris n (civīlis, e)* *цивільне право*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi actīvi
<i>vinco, ēre</i> – перемагати	2 sing.			
<i>expugno, āre</i> – завойовувати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- *patria nostra* *наша батьківщина* (*patria, ae f* *батьківщина*; *noster, stra, strum* *наш, а, е*);
- *credītum magnum* *великий борг* (*credītum, i n* *борг*; *magnus, a, um* *великий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

angustus, a, um *тісний, а, е*; *clemens, ntis* *м'який, а, е*; *utīlis, e* *корисний, а, е*; *liber, ěra, ěrum* *вільний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Avaritia neque copiā, neque inopiā minuitur.*
- *Homines cor habent in sinistra pectoris parte positum.*

avaritia, ae f *жадібність, скупість*

copia, ae f *багатство*

cor, cordis n *серце*

habeo, ui, itum, ēre *мати, володіти*

homo, īnis m *людина*

in *в, у*

inopia, ae f *бідність*

minuo, ui, ūtum, ēre *зменшувати*

neque ... neque *ні ... ні*

pars, partis f *частина*

pectus, ōris n pl. *груди*

positum *розміщене*

sinister, tra, trum *лівий, а, е*

МКР № 1 (5)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *mixtio змішування*
- *medicamentum ліки*
- *sanctus священний*
- *populus народ*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *nox, noctis f (brevis, e) коротка ніч*
- *opus, ōris n (immortālis, e) безсмертний твір*
- *vox, vocis f (dulcis, e) ніжний голос*
- *labor, ōris m (molestus, a, um) важка праця*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
<i>facio, ēre</i> – робити	1 sing.			
<i>sentio, īre</i> – відчувати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- magister perītus *досвідчений вчитель* (magister, tri m *вчитель*; perītus, a, um *досвідчений, a, e*);
- villa opulenta *заможне село* (villa, ae f *село*; opulentus, a, um *заможний, a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

rarus, a, um *рідкісний, a, e*; celer, is, e *швидкий, a, e*; fortis, e *сміливий, a, e*; dissimilis, e *несхожий, a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Nullum pericūlum sine pericūlo vincitur.*
- *Summi vertex montium nive aeterna tecti sunt.*

aeternus, a, um вічний, а, е

mons, montis m гора

nix, nivis f сніг

nullus, a, um ніякий, а, е

pericūlum, i n небезпека

sine без

summus, a, um найвищий, а, е

tecti sunt покриті

vertex, icis m вир; полюс, вершина

vinco, vici, victum, ěre перемагати

МКР № 1 (6)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *libertas* *свобода*
- *persōna* *особа*
- *filia* *дочка*
- *clarus* *славетний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *genus, ĕris n (humānus, a, um)* *людський рід*
- *humus, i f (niger, gra, grum)* *чорний ґрунт*
- *agricōla, ae m (perītus, a, um)* *досвідчений землероб*
- *arbor, ōris f (magnus, a, um)* *велике дерево*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>teneo, ĕre</i> – тримати	2 sing.			
<i>verso, āre</i> – обертатися	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- *schola urbāna* *міська школа* (*schola, ae f школа*; *urbānus, a, um міський, a, e*);
- *domīnus justus* *справедливий хазяїн* (*domīnus, i m хазяїн*; *justus, a, um справедливий, a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

honestus, a, um *чесний, a, e*; *elĕgans, ntis* *вигончений, a, e*; *illustris, e* *світлий, a, e*; *sacer, cra, crum* *святий, a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Amīci fures temporis sunt.*
 - *Europae pars, quam Pyrenaei montes a Gallia dividunt.*
-

a з abl. (ким/чим), від

amīcus, i m друг, товариш

divīdo, vīsi, vīsum, ēre розділяти, відмежовувати, відділяти

Eurōpa, ae f Європа

fur, furis m, f злодій, злодійка; викрадач, викрадачка

Gallia, ae f Галлія

mons, montis f гора

pars, partis f частина

Pyrenaeus, a, um піренейський

quam яку

sum, fui, -, esse бути

tempus, ōris n час

МКР № 1 (7)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *simīlis подібний*
- *acer гострий*
- *pollicitatio обіцянка*
- *detrimentum нещастя*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *carmen, īnis n (pulcher, chra, chrum) гарний вірш*
- *dies, diēi m (festus, a, um) святковий день*
- *cornu, us n (magnus, a, um) великий ріг*
- *vita, ae f (brevis, e) коротке життя*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi actīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>veto, āre</i> – забороняти	3 sing.			
<i>solvo, ěre</i> – звільнити	1 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- discipūlus bonus *хороший учень* (discipūlus, i m *учень*; bonus, a, um *хороший, a, e*);
- victoria lacta *радісна перемога* (victoria, ae f *перемога*; lactus, a, um *радісний, a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

beātus, a, um *щасливий, a, e*; dilīgens, ntis *старанний, a, e*; fertīlis, e *родючий, a, e*; piger, gra, grum *ледачий, a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Latīne multum lego et scribo.*
 - *Poētae Graeci Iovem patrem deōrum hominumque vocābant.*
-

deus, i m *бог*

et i, *та*

Graecus, a, um *грецький, а, е*

homo, īnis m *людина*

Jupītter, Jovis m *Юпітер*

Latīne *латиною*

lego, legi, lectum, ēre *читати*

multum *багато*

pater, tris m *батько*

poēta, ae m *поет*

-que i, *та (постпозитивний прийменник)*

scribo, scripsi, scriptum, ēre *писати*

voco, āvi, ātum, āre *називати*

МКР № 1 (8)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- habēre *мати*
- ocūlus *око*
- instrumentum *знаряддя*
- lustrum *очищення*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- mediocrītas, ātis f (aureus, a, um) *золота середина*
- nauta, ae m (perītus, a, um) *досвідчений моряк*
- tempus, ōris n (brevis, e) *короткий час*
- homo, īnis m (felix, īcis) *щаслива людина*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi actīvi
<i>removeo, ēre</i> – віддаляти	2 sing.			
<i>punio, īre</i> – карати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- amica fida *вірна подруга* (amica, ae f *подруга*; fidus, a, um *вірний, а, е*);
- ager publicus *громадське поле* (ager, agri m *поле*; publicus, a, um *громадський, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

novus, a, um *новий, а, е*; imbellis, e *спокійний, а, е*; ingens, ntis *могутній, я, є*; salūber, bris, bre *здоровий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Nolīte tacēre, si dicēre debētis!*
- *Vasa sanguīfera in venas, arterias et capillaria dividuntur.*

artēria, ae f *артерія*

capillar, aris n *капіляр*

debeo, ui, itum, ēre *бути повинним*

dico, dixi, dictum, ēre *говорити, казати*

divido, vīsi, vīsum, ēre *розділяти, поділяти*

et i, *та*

in y, *в*

nolo, nolui, -, nolle *не бажати, не хотіти*

sanguīfer, fēra, fērum *кровоносний, а, е*

si *якщо*

taceo, tacui, tacitum, ēre *мовчати*

vas, vasis n *судина*

vena, ae f *вена*

МКР № 1 (9)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- argumentum *доказ*
- artifex *ремісник, митець*
- sententia *думка, вислів*
- lingua *мова*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- flos, floris m (magnus, a, um) *велика квітка*
- arx, arcis f (antīquus, a, um) *старовинна фортеця*
- donum, i n (pretiōsus, a, um) *цінний подарунок*
- spectātor, ōris m (attentus, a, um) *уважний глядач*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
respondeo, ēre –відповідати	1 sing.			
puto, āre – думати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- verbum Graecum *грецьке слово* (verbum, i n *слово*; Graecus, a, um *грецький, а, е*);
- vita clara *славне життя* (vita, ae f *життя*; clarus, a, um *славний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

latus, a, um *широкий, а, е*; tener, ěra, ěrum *ніжний, а, е*; felix, īcis *щасливий, а, е*; humīlis, e *низький, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Omnia vincit amor et nos cedāmus amorī. Vergilius.*
 - *Patria est commūnis parens omnium nostrum.*
-

amor, ōris m кохання

cedāmus (ум. спосіб) підкоряймося

commūnis, e загальний, спільний

et i, ta

nos ми

noster, stra, strum наш, а, е

omnis, e весь

parens, ntis m, f родоначальник, засновник

patria, ae f батьківщина

sum, fui, -, esse бути

vinco, vici, victum, ěre перемогати

МКР № 1 (10)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- ratio *розум*
- templum *храм*
- difficilis *важкий*
- sepulcrum *могила*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- casus, us m (felix, īcis) *щасливий випадок*
- civitas, ātis f (liber, ěra, ěrum) *вільна держава*
- dux, ducis m (clarus, a, um) *славний полководець*
- exemplum, i n (bonus, a, um) *добрий приклад*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numĕrus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
rego, ěre – керувати	2 sing.			
venio, ĩre – приходити	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- liber bonus *хороша книга* (liber, bri m *книга*; bonus, a, um *хороший*, a, e);
- poĕta clarus *відомий поет* (poĕta, ae m *поет*; clarus, a, um *відомий*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

auidus, a, um *жадібний*, a, e; intolĕrans, ntis *нетерплячий*, a, e;
liberālis, e *щедрий*, a, e; prosper, ěra, ěrum *сприятливий*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Amicitia incolārum concordīā confirmātur.*
 - *Ventus acer silvis arboribusque nocet.*
-

acer, acris, acre *сильний, а, е*

amicitia, ae f *дружба*

arbor, ōris f *дерево*

concordia, ae f *єдність*

confirmo, āvi, ātum, āre *зміцнювати*

incolā, ae m *житель, співвітчизник*

noceo, cui, ĭtum, ēre *шкодити, псувати*

-que *і*

silva, ae f *ліс*

ventus, i m *вітер*

МКР № 1 (11)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- foedus *договір*
- domīnus *хазяїн*
- cupressus *кипарис*
- natio *походження, народ*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- amīcus, i m (verus, a, um) *справжній друг*
- mare, is n (ingens, ntis) *величезне море*
- lex, legis f (durus, a, um) *суворий закон*
- flumen, īnis n (altus, a, um) *глибока річка*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi actīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>promitto, ěre</i> – обіцяти	3 sing.			
<i>orno, āre</i> – прикрашати	1 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- planta rara *рідкісна рослина* (planta, ae f *рослина*; rarus, a, um *рідкісний, а, е*);
- hortus pulcher *гарний сад* (hortus, i m *сад*; pulcher, chra, chrum *гарний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

blandus, a, um *ласкавий, а, е*; edax, edācis *ненажерливий, а, е*; fidēlis, e *вірний, а, е*; prosper, ěra, ěrum *щасливий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Incolae vici agricolae appellantur, si agros colunt.*
 - *Sapienti viro divitiae serviunt.*
-

ager, gri m *поле, земля*

agricola, ae m *землероб*

appello, āvi, ātum, āre *називати*

colo, colui, cultum, ěre *обробляти*

divitiae, ārum f, pl. *багатство*

incola, ae m *житель, мешканець*

sapiens, ntis *розумний, а, е; мудрий, а, е*

servio, īvi, ītum, īre *служити, підкорятися*

si *якщо*

vicus, i m *село*

vir, viri m *чоловік, муж*

МКР № 1 (12)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *vertēbra хребець*
- *columna стовп*
- *amīcus друг, товариш*
- *audio слухаю*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *ius, iuris n (strictus, a, um) суворе право*
- *persōna, ae f (famōsus, a, um) безчесна особа*
- *dies, diēi m (certus, a, um) визначений день*
- *domus, us f (Romānus, a, um) римський дім*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi actīvi
<i>voco, āre</i> – просити	2 sing.			
<i>taceo, ēre</i> – мовчати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- fabŭla pulchra гарна казка (*fabŭla, ae f казка; pulcher, chra, chrum гарний, a, e*);
- factum mediātum обдуманий вчинок (*factum, i n вчинок; mediātus, a, um обдуманий, a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

amārus, a, um гіркий, *a, e*; miser, ěra, ěrum нещасний, *a, e*; velox, velōcis швидкий, *a, e*; dives, ĭtis багатий, *a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Libris de claris factis populōrum nostrōrum delectāmur.*
 - *Verba sunt aut simplicia, aut composita.*
-

aut *або*

clarus, a, um *славний, а, е; знаменитий, а, е*

compositus, a, um *складений, а, е*

de *про*

delecto, āvi, ātum, āre *захоплювати, тішити*

factum, i n *справа, вчинок*

liber, bri m *книга*

noster, stra, strum *наш, а, е*

populus, i m *народ*

simplex, icis *простий, а, е; нескладний, а, е*

sum, fui, -, esse *бути*

verbum, i n *слово; вислів; прислів'я*

МКР № 1 (13)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *роена покарання*
- *exemplum приклад*
- *bestia звір, тварина*
- *superbus гордий*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *anīmal, ālis n (ferus, a, um) дика тварина*
- *ars, artis f (antīquus, a, um) старовинне мистецтво*
- *homo, īnis m (honestus, a, um) чесна людина*
- *manus, us f (levis, e) легка рука*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
<i>peto, ěre</i> – просити	1 sing.			
<i>opto, āre</i> – обирати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- incōla rustīcus *сільський житель* (incōla, ae m *житель*; rustīcus, a, um *сільський, а, е*);
- gallus clamōsus *галасливий півень* (gallus, i m *півень*; clamōsus, a, um *галасливий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

famōsus, a, um *безчесний, а, е*; pauper, paupēris *бідний, а, е*; levis, e *легкий, а, е*; simīlis, e *подібний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Statuae nostrorum poëtarum clarorum lauro pulchra ornantur.*
- *Litora omnium marium semper erant sterilia.*

clarus, a, um *славний, а, е*

laurus, i f *лаврова гілка, лавровий вінок*

litus, ōris n *узбережжя*

mare, is n *море*

noster, stra, strum *наш, а, е*

omnis, e *весь*

orno, āvi, ātum, āre *прикрашати*

poëta, ae m *поет*

pulcher, chra, chrum *красивий, а, е; гарний, а, е*

semper *завжди*

statua, ae f *статуя*

sterilis, e *неплодоносний, а, е; неврожайний, а, е*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР № 1 (14)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *philosōphus* *філософ*
- *sacrificium* *жертвоприношення*
- *levis* *легкий*
- *difficilis* *важкий*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *chamomilla*, ae f (*campester*, *stris*, *stre*) *польова ромашка*
- *eques*, itis m (*fortis*, e) *сміливий вершник*
- *miles*, itis m (*pedester*, *stris*, *stre*) *піший воїн*
- *pugna*, ae f (*acer*, *acris*, *acre*) *жорстока битва*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>noceo, ēre</i> – шкодити	2 sing.			
<i>lego, ěre</i> – читати	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- *servus miser* *нещасний раб* (*servus*, i m *раб*; *miser*, ěra, ěrum *нещасний*, a, e);
- *insula magna* *великий острів* (*insula*, ae f *острів*; *magnus*, a, um *великий*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

albus, a, um *білий*, a, e; *asper*, ěra, ěrum *лютий*, a, e; *dulcis*, e *солодкий*, a, e; *prudens*, ntis *розсудливий*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *In multis oppidis pulchrae statuae conspiciuntur.*
 - *Exempla illustrium et sapientium virōrum utilia sunt.*
-

conspicio, spexi, spectrum, ēre побачити, дивитися

et i, ta

exemplum, i n взірець; приклад

illustris, e знаменитий, а, е; славетний, а, е

in y, v

multus, a, um численний, а, е

oppidum, i n місто

pulcher, chra, chrum красивий, а, е

sapiens, ntis розумний, а, е; мудрий, а, е

statua, ae f статуя

sum, fui, -, esse бути

utilis, e корисний, а, е

vir, viri m чоловік, муж

МКР № 1 (15)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- oppidum *місто*
- coena *обід*
- magister *вчитель*
- mutatio *зміна, обмін*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- via, ae f (longus, a, um) *довгий шлях*
- poeta, ae m (celeber, bris, bre) *знаменитий поет*
- servus, i m (infelix, icis) *нещасливий раб*
- bellum, i n (iustus, a, um) *справедлива війна*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi actīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
pingo, ēre – малювати	3 sing.			
neco, āre – вбивати	1 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- verbum bonum *добре слово* (verbum, i n слово; bonus, a, um *добрий, а, е*);
- nox brevis *коротка ніч* (nox, noctis f *ніч*; brevis, e *короткий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

altus, a, um *високий, а, е*; niger, gra, grum *чорний, а, е*; sapiens, sapientis *розумний, а, е*; gracilis, e *стрункий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Discipuli multa sciunt, si bene erudiuntur et docentur.*
 - *Homini felīci vita brevis vidētur.*
-

bene *добре, хороше*

brevis, e *короткий, а, е*

discipŭlus, i m *учень*

doceo, cui, ctum, ēre *викладати*

erudio, īvi, ītum, īre *навчати*

et i, *та*

felix, īcis *щасливий, а, е*

homo, īnis m *людина*

multus, a, um *численний, а, е*

scio, īvi, ītum, īre *знати*

si *якщо*

video, vidi, visum, ēre *дивитися; сприймати, видавати(ся)*

vita, ae f *життя*

МКР № 1 (16)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *provīdus обережний*
- *denigrātus заперечливий*
- *hepar печінка*
- *tempestat буря*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *radix, ĭcis f (dulcis, e) солодкий корінь*
- *poëta, ae m (clarus, a, um) відомий поет*
- *templum, i n (teres, ĕtis) круглий храм*
- *aër, aëris m (salūber, bris, bre) цілюще повітря*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi actīvi
<i>iubeo, ēre</i> – наказувати	2 sing.			
<i>laboro, āre</i> – працювати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- planta alta висока рослина (*planta, ae f рослина; altus, a, um високий, a, e*);
- scriba noster наш писар (*scriba, ae m писар; noster, stra, strum наш, a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

taeter, tra, trum гідкий, *a, e*; terrītus, a, um переляканий, *a, e*; audax, ācis сміливий, *a, e*; brevis, e короткий, *a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Laudamini, studiōsi, si bene laborātis.*
- *Hostes cum ingenti clamōre urbem occupābant.*

bene *добре*

clamor, ōris m *крик*

cum *з, із*

hostis, is m *чужинець, ворог*

ingens, ntis *величезний, а, е*

laboro, āvi, ātum, āre *працювати*

laudo, āvi, ātum, āre *хвалити*

occupo, āvi, ātum, āre *захоплювати*

si *якщо*

studiōsus, i m *студент, учень*

urbs, urbis f *місто*

МКР № 1 (17)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- concordia *згода*
- argumentum *доказ*
- vidēre *бачити*
- tabŭla *дошка*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- pirāta, ae m (callīdus, a, um) *хитрий пірат*
- casa, ae f (provinciālis, e) *провінціальний дім*
- fur, furis m (turpis, e) *ганебний злодій*
- frigus, ōris n (ingens, ntis) *сильний мороз*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi activi	Imperfectum indicatīvi passīvi	Futurum I indicatīvi activi
<i>nomino, āre</i> – називати	1 sing.			
<i>occido, ěre</i> – мучити	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- via plana *рівна дорога* (via, ae f *дорога*; planus, a, um *рівний, а, е*);
- amicus verus *справжній друг* (amicus, i m *друг*; verus, a, um *справжній, я, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

parvus, a, um *малий, а, е*; ruber, bra, brum *червоний, а, е*; brevis, breve *короткий, а, е*; ingens, ntis *величезний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Apud Romānos pueri a servis Graecis educabantur.*
 - *Saepe ridentes vera dicimus.*
-

a (+ abl.) (ким, чим)

apud у

dico, dixi, dictum, єре *говорити, казати*

edūco, āvi, ātum, āre *виховувати, вирощувати*

Graecus, a, um *грецький, а, е*

puer, ěri m *хлопець, дитина*

rideo, risi, risum, єре *сміятися, глузувати*

Romānus, i m *римлянин*

saepe *часто*

servus, i m *раб, слуга*

verum, i n *правда*

МКР № 1 (18)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *epistŭla* *пошлання*
- *fenestra* *вікно*
- *saggita* *стріла*
- *intervallum* *проміжок*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *animal, ālis* n (fortis, e) *сильна тварина*
- *vir, viri* m (fortis, e) *сміливий чоловік*
- *mulier, ēris* f (fortis, e) *смілива жінка*
- *amīcus, ī* m (fortis, e) *сильний друг*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>moveo, ēre</i> – рухати	2 sing.			
<i>invenio, īre</i> – відкривати	2 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- popŭlus liber *вільний народ* (popŭlus, ī m *народ*; liber, ēra, ērum *вільний, а, е*);
- spector attentus *уважний глядач* (spector, ōris m *глядач*; attentus, a, um *уважний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

antiquus, a, um *давній, а, е*; celēber, bris, bre *знаменитий, а, е*; par, paris *рівний, а, е*; sociālis, e *суспільний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Apud Romānos antiquos castra vallo fossaque muniebantur.*
 - *Delecto et scribens ad te et epistula tuas legens.*
-

antiquus, a, um *давній, я, є*

apud *у*

castra, ōrum n, pl. *табір, укріплення*

delecto, āvi, ātum, āre *тішити(ся), веселити(ся)*

epistula, ae f *лист*

et *та, і*

fossa, ae f *яма, канава, рів*

lego, legi, lectum, ěre *читати*

munio, īvi, ītum, īre *укріплювати, захищати*

-que *і, та (постпозитивний прийменник)*

Romānus, i m *римлянин*

scribo, scripsi, scriptum, ěre *писати*

tu *ти*

vallum, i n *огорожа, насип, вал*

МКР № 1 (19)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- autographum *оригінал*
- testamentum *заповіт*
- paeninsula *півострів*
- memorabilis *пам'ятний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- oppidum, i n (felix, īcis) *щасливе місто*
- mater, matris f (felix, īcis) *щаслива мати*
- pater, patris m (felix, īcis) *щасливий батько*
- medicus, i m (felix, īcis) *щасливий лікар*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi actīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>mitto, ěre</i> – посилати	3 sing.			
<i>nuntio, āre</i> – повідомляти	1 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- initium difficīle *важкий початок* (initium, i n *початок*, difficīlis, e *важкий*, a, e);
- rex sevērus *суворий цар* (rex, regis m *цар*, sevērus, a, um *суворий*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

idoneus, a, um *зручний*, a, e; alācer, cris, cre *бадьорий*, a, e; gravis, e *тяжкий*, a, e; simplex, icis *простий*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Si diligenter laborabitis, a magistris laudabimini.*
 - *Oppidum defenditur ardenti studio.*
-

a (вжив. з abl.)

ardens, ntis *гарячий, палаючий*

defendo, ndi, nsum, ěre *захищати*

diligenter *старанно*

laboro, āvi, ātum, āre *працювати*

laudo, āvi, ātum, āre *хвалити*

magister, tri m *вчитель, наставник*

oppīdum, i n *місто; укріплення*

si *якщо*

studium, i n *відданість*

МКР № 1 (20)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- provincia *провінція*
- harēna *нісок*
- argumentum *доказ*
- eruditus *освічений*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- Asia, ae f (liber, ěra, ěrum) *вільна Азія*
- litus, ōris n (liber, ěra, ěrum) *вільний берег*
- locus, i m (liber, ěra, ěrum) *вільне місце*
- patria, ae f (liber, ěra, ěrum) *вільна батьківщина*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi actīvi
pervenio, īre – приходити	2 sing.			
scribo, ěre – писати	3 plur.			

4) Провідміняйте вказані словосполучення в однині та множині.

- nomen odiōsum *ненависне ім'я* (nomen, ĩnis n *ім'я*; odiōsus, a, um *ненависний, а, е*);
- ensis acer *гострий меч* (ensis, is m *меч*; acer, acris, acre *гострий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

iustus, a, um *справедливий, а, е*; vetus, ěris *старий, а, е*; illustris, stre *знатний, а, е*; acer, acris, acre *гострий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Viro bono amīcus sum, eram, ero.*
 - *Senatui et magistratibus Romānis auctoritas magna tribuebātur.*
-

amīcus, i m друг, товариш

auctoritas, ātis f повноваження, відповідальність; повага

bonus, a, um хороший, добрий

et та, і

magistrātus, us m pl. державна установа

magnus, a, um великий, а, е

Romānus, a, um римський, а, е

senātus, us m сенат (державна рада Рима)

sum, fui, -, esse бути

tribuo, ui, ūtum, ěre надавати; наділяти

vir, viri m чоловік, людина

МКР № 1 (21)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- universitas *цілісність*
- praemium *винагорода*
- quadraginta *сорок*
- iuvenālis *юний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- scyphus, i m (magnificus, a, um) *чудова чаша*
- orator, ōris m (magnificus, a, um) *чудовий оратор*
- urbs, urbis f (magnificus, a, um) *чудове місто*
- initium, i n (magnificus, a, um) *чудовий початок*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
<i>deleo, ēre</i> – знищувати	1 sing.			
<i>canto, āre</i> – співати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- oratio clara *славна промова* (oratio, iōnis f *промова*; clarus, a, um *славний, а, е*);
- nauta felix *щасливий моряк* (nauta, ae m *моряк*; felix, icis *щасливий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

altus, a, um *високий, а, е*; sinister, tra, trum *лівий, а, е*; felix, icis *щасливий, а, е*; liber, era, erum *вільний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Romāni milites victōres magnam praedam habēbant.*
 - *Amicitia res secundas ornat.*
-

amicitia, ae f *дружба*

habeo, ui, itum, ēre *тримати, мати*

magnus, a, um *великий, а, е; значний, а, е; численний, а, е*

miles, itis m *воїн, солдат*

orno, āvi, ātum, āre *прикрашати*

praeda, ae f *здобич, нажива*

res secundae *щастя*

Romānus, a, um *римський, а, е*

victor, ōris m *переможець*

МКР № 1 (22)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *incredibīlis* *ненадійний*
- *vicesīmus* *двадцятий*
- *manipŭlus* *жменя*
- *silva* *ліс, парк*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *bestia*, ae f (*miser*, *ēra*, *ērum*) *нещасний звір*
- *servus*, i m (*miser*, *ēra*, *ērum*) *нещасний раб*
- *fugitīvus*, i m (*miser*, *ēra*, *ērum*) *жалюгідний утікач*
- *matrimonium*, ii n (*miser*, *ēra*, *ērum*) *нещасний шлюб*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>credo, ēre</i> – вірити	2 sing.			
<i>impero, āre</i> – наказувати	2 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- *tunīca mea* *моя туніка* (*tunīca*, ae f *туніка*; *meus*, a, um *мій, моя, моє*);
- *oratio brevis* *коротка промова* (*oratio*, iōnis f *промова*; *brevis*, e *короткий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

merītus, a, um *заслужений, а, е*; *celer*, ēris, ēre *швидкий, а, е*; *facīlis*, e *легкий, а, е*; *varius*, a, um *різний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Mores praeceptōrum ab oratoribus laudāri debent.*
- *Exercītus sine duce corpus est sine spiritu.*

ab з abl. від, з боку

corpus, ōris n *організм; тіло*

debeo, uī, ītum, ēre *бути повинним, бути зобов'язаним*

dux, ducis m *полководець*

exercītus, us m *військо, армія*

laudo, āvi, ātum, āre *хвалити*

mos, moris m *звичай*

orātor, ōris m *оратор*

praeceptor, ōris m *наставник, учитель*

sine з abl. без

spirītus, us m *дух, душа*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР № 1 (23)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- punctum *крапка*
- nescio *я не знаю*
- prospectus *погляд*
- docens *навчаючи*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- rumor, ōris m (pulcher, chra, chrum) *красива чутка*
- templum, i n (pulcher, chra, chrum) *прекрасний храм*
- sagitta, ae f (pulcher, chra, chrum) *красива стріла*
- cantus, us m (pulcher, chra, chrum) *прекрасна мелодія*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi actīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>navigo, āre</i> – плисти	3 sing.			
<i>vincio, īre</i> – оточувати	1 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- amicitia nostra *наша дружба* (amicitia, ae f *дружба*; noster, nostra, nostrum *наш, а, е*);
- ancilla pauper *бідна служниця* (ancilla, ae f *служниця*; pauper, ěris *бідний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

aequus, a, um *рівний, а, е*; malus, a, um *поганий, а, е*; liber, bra, brum *вільний, а, е*; gracilis, e *стрункий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Scriptōrum clarōrum libri a multis hominibus leguntur.*
 - *Cornu et tubae sonitu exercitui signum dant.*
-

a з abl.

clarus, a, um *знаменитий, а, е*

cornu, us n *ріг*

et *і, та*

exercitus, us m *військо, армія*

homo, inis m *людина*

lego, legi, lectum, ěre *читати*

liber, bri m *книга*

multus, a, um *численний, а, е*

scriptor, ōris m *письменник*

signum tubā dare *протрубити сигнал*

sonitus, us m *звук*

tubā, ae f *труба*

МКР № 1 (24)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *directus* *прямий*
- *aedificium* *будинок*
- *cibus* *їжа*
- *cognosco* *я пізнаю*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *magistra*, ae f (*impiger*, *gra*, *grum*) *активна вчителька*
- *scriba*, ae m (*impiger*, *gra*, *grum*) *невтомний писар*
- *pater*, tris m (*impiger*, *gra*, *grum*) *невтомний батько*
- *colloquium*, ii n (*impiger*, *gra*, *grum*) *невтомні переговори*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi actīvi
<i>intellego</i> , ēre – розуміти	2 sing.			
<i>censeo</i> , ēre – оцінювати	3 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- stiva agrestis *господарський плуг* (*stiva*, ae f *плуг*; *agrestis*, e *господарський*);
- puer laetus *веселий хлопець* (*puer*, puēri m *хлопець*; *laetus*, a, um *веселий*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

tener, ēra, ērum *ніжний*, a, e; similis, e *подібний*, a, e; arduus, a, um *важкий*, a, e; magnus, a, um *великий*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Veritātem cognoscere omnes homines possunt.*
- *Fructus autumnno arbores ornant.*

arbor, ōris f *дерево*

autumnus, ī m *осінь*

cognosco, nōvi, nītum, ěre *пізнавати*

fructus, us m *плід*

homo, īnis m *людина*

omnis, e *весь*

orno, āvi, ātum, āre *прикрашати*

possum, potui, -, posse *могти*

veritas, ātis f *істина, правда*

МКР № 1 (25)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- caelum *небо*
- caerimonia *священний обряд*
- dictor *автор*
- observātor *спостерігач*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- materia, ae f (Graecus, a, um) *грецька першооснова*
- hostis, is m (Graecus, a, um) *грецький ворог*
- aedificium, i n (Graecus, a, um) *грецька будівля*
- deus, dei m (Graecus, a, um) *грецький бог*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
sano, āre – лікувати	1 sing.			
vivo, ěre – жити	3 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- testis idoneus *зручний свідок* (testis, is m *свідок*; idoneus, a, um *зручний, а, е*);
- exemplar turpe *ганебний приклад* (exemplar, āris n *приклад*; turpis, e *ганебний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

dissimīlis, e *неподібний, а, е*; honestus, a, um *чесний, а, е*; pauper, ěris *бідний, а, е*; niger, gra, grum *чорний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Apud Germānos reges ex nobilitāte, duces ex virtūte sumebantur.*
- *Domus divitum Romanōrum magnae erant.*

apud у

dives, ūtis багатий, а, е

domus, us f дім

dux, ducis m полководець

ex з abl. з, із

Germānus, i m германець

magnus, a, um численний, а, е

nobilitas, ātis f знать, аристократія

rex, regis m цар, правитель

Romānus, a, um римський, а, е

sumo, sumpsi, sumptum, ēre обирати

virtus, ūtis f хоробрість, сила

МКР № 1 (26)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- accūso я звинувачую
- cachinus сміх
- incognītus невідомий
- cursus шлях

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- charta, ae f (malus, a, um) поганий папір
- liber, libri m (malus, a, um) погана книжка
- initium, i n (malus, a, um) поганий початок
- summa, ae f (malus, a, um) поганий підсумок

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
dormio, īre – спати	2 sing.			
video, ēre – бачити	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- lupus crudēlis безжалісний вовк (lupus, i m вовк; crudēlis, e безжалісний, a, e);
- ars longa вічне мистецтво (ars, artis f мистецтво; longus, a, um довголітній, я, є; вічний, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

longus, a, um довгий, a, e; utīlis, e корисний, a, e; asper, ĕra, ĕrum суворий, a, e; princeps, ĭpis знатний, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Magni honōres nostris temporibus scriptoribus claris tribuuntur.*
 - *Redītus exercitus nostri ex proelio clarus erat.*
-

clarus, a, um *відомий, знаменитий*

ex з abl. з, із

exercitus, us m *військо, армія*

honor, ōris m *честь, пошана*

magnus, a, um *великий, а е*

noster, stra, strum *наш, а, е*

proelium, i n *битва; війна*

redītus, us m *повернення*

scriptor, ōris m *письменник*

sum, fui, -, esse *бути*

tempus, ōris n *час*

tribuo, ui, ūtum, ēre *наділяти, надавати*

МКР № 1 (27)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *philosōphus* *філософ*
- *contrāho* *я збираю*
- *popŭlus* *народ*
- *magister* *вчитель*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *carmen*, īnis n (*alācer*, *alācris*, *alācre*) *весела пісня*
- *puella*, ae f (*alācer*, *alācris*, *alācre*) *радісна дівчина*
- *legatus*, i m (*alācer*, *alācris*, *alācre*) *радісний посол*
- *magistra*, ae f (*alācer*, *alācris*, *alācre*) *весела вчителька*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi actīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>narro, āre</i> – розповідати	3 sing.			
<i>obsideo, ēre</i> – оточувати	1 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- nauta felix *щасливий моряк* (*nauta*, ae m *моряк*; *felix*, icis *щасливий*, a, e);
- oratio clara *славна промова* (*oratio*, iōnis f *промова*; *clarus*, a, um *славний*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

varius, a, um *різнобарвний*, a, e; nobilis, e *відомий*, a, e; salūber, bris, bre *корисний*, a, e; particeps, īpis *причетний*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Post longum tempus epistulam a te accipio.*
 - *Imperātor Nero domo aurea habitābat.*
-

a з abl. від

accipio, cēpi, ceptum, ēre одержувати

aurum, i n золото

domus, us m дім

epistūla, ae f послання, лист

habitō, āvi, ātum, āre жити, мешкати

imperātor, ōris m імператор

longus, a, um довгий, а, е; тривалий, а, е

Nero, ōnis m Нерон

post після

tempus, ōris n час

tu ти

МКР № 1 (28)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- stomăchus *шлунок*
- victoria *перемога*
- tenēbrae *сутінки*
- amōēnus *чарівний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- vir, viri m (fortis, e) *сильний чоловік*
- mulier, ēris f (fortis, e) *смілива жінка*
- amīcus, i m (fortis, e) *сміливий друг*
- animal, ālis n (fortis, e) *сильна тварина*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi actīvi
<i>gigno, ēre</i> – видавати	2 sing.			
<i>duco, ēre</i> – вести	3 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- ensis acer *гострий меч* (ensis, is m *меч*; acer, acris, acre *гострий, а, е*);
- nomen odiōsum *ненависне ім'я* (nomen, īnis n *ім'я*; odiōsus, a, um *ненависний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

difficilis, e *важкий, а, е*; liber, bra, brum *вільний, а, е*; felix, īcis *щасливий, а, е*; carus, a, um *дорогий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Caesar ad (flumen) Tāmēsīm militēs ducēbat.*
 - *Dies pars mensis est, hora pars diei.*
-

ad з acc. до

Caesar, āris m Цезар

dies, diēi m день

duco, xi, ctum, ěre вести, проводити

flumen, ĩnis n ріка

hora, ae f час; пора року; година

mensis, is f місяць

miles, ĩtis m воїн

pars, partis f частина

sum, fui, -, esse бути

Tāmēsis, is m Тамезіс (ріка в Британії)

МКР № 1 (29)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *lacrima* *сльоза*
- *longitudo* *довжина*
- *autumnus* *осінь*
- *consul* *консул*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *initium*, i n (*malus*, a, um) *поганий початок*
- *hostis*, is m (*Graecus*, a, um) *грецький ворог*
- *sagitta*, ae f (*pulcher*, chra, chrum) *красива стріла*
- *tempus*, ōris n (*felix*, īcis) *щасливий час*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
<i>erro, āre</i> – помилятися	1 sing.			
<i>divido, ěre</i> – ділити	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- rex sevērus *суворий цар* (*rex*, regis m *цар*, sevērus, a, um *суворий*, a, e);
- initium difficīle *важкий початок* (*initium*, i n *початок*, difficīlis, e *важкий*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

brevis, e *короткий*, a, e; beātus, a, um *щасливий*, a, e; vetus, ěris *старий*, a, e; malus, a, um *поганий*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Milites ex alta turri tela mittēbant.*
 - *Spe victoriae milites fortes ad pugnam inflammabantur.*
-

ad з acc. до, у, перед

altus, a, um високий, а, е

ex з, із

fortis, e відважний, а, е

inflammo, āvi, ātum, āre запалювати; підбурювати

miles, itis m воїн, солдат

mitto, mīsi, missum, ěre кидати, метати

pugna, ae f битва

spes, spei f надія; очікування

telum, i n зброя, стріла

turris, is f гр. башта, вежа

victoria, ae f перемога

МКР № 1 (30)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- patria *батьківщина*
- incendo *запалювати*
- amoenitas *краса*
- credēre *вірити*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- dux, ducis m (clarus, a, um) *славний полководець*
- ius, iuris n (civīlis, e) *цивільне право*
- urbs, urbis f (magnificus, a, um) *чудове місто*
- frigus, ōris n (ingens, ntis) *сильний мороз*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>exerceo, ēre</i> – вправляти	2 sing.			
<i>audio, īre</i> – слухати	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- homo sapiens *людина розумна* (homo, īnis m *людина*; sapiens, ntis *розумний*, a, e);
- vir generōsus *знатний чоловік* (vir, viri m *муж, чоловік*; generōsus, a, um *знатний*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

formālis, e *формальний*, a, e; acer, acris, acre *гострий*, a, e; magnus, a, um *великий*, a, e; princeps, īpis *знатний*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Remedia multa sunt contra febrim et tussim.*
 - *Die certa Orgětōrix ad iudicium omnes suos ducit.*
-

ad з acc. до, у, перед

contra проти

dies, diēi m день (dies certa певний день)

duco, xi, ctum, ěre вести; проводити

et і, та

febris, is f пропасниця

iudicium, i n суд

multus, a, um численний, а, е

omnis, e весь

Orgětōrix, īgis m Оргеторіг (знатний гельвет)

remedium, i n ліки, засіб

sum, fui, -, esse бути

suus, a, um свій, я, є

tussis, is f кашель

МКР № 1 (31)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *mobīlis* *рухливий*
- *mixtio* *змішувати*
- *anser* *гуска*
- *amicitia* *дружба*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *orator, ōris m (principalis, e)* *перший оратор*
- *urbs, urbis f (principalis, e)* *головне місто*
- *initium, i n (principalis, e)* *головний початок*
- *regula, ae f (principalis, e)* *перше правило*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi actīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>laudo, āre</i> – хвалити	3 sing.			
<i>fleo, ēre</i> – плакати	1 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- *Ukraina libēra* *вільна Україна* (*Ukraina, ae f Україна; libēr, libēra, libērum* *вільний, а, е*);
- *consilium malum* *погана порада* (*consilium, i n порада; malus, a, um* *поганий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

legālis, e *юридичний, а, е; gregarius, a, um* *простий, а, е; clarus, a, um* *славний, а, е; dives, ītis* *багатий, а, е.*

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Inter Tiberim et Neapolim est regio pulchra et fecunda.*
- *In arcubus res gestae exercitus commemorabantur et celebrabantur.*

arcus, us m *арка*

celebro, āvi, ātum, āre *прославляти, вихваляти*

commemōro, āvi, ātum, āre *нагадувати, пригадувати*

et i, *та*

exercitus, us m *військо, армія*

fecundus, a, um *родючий, а, е; багатий, а, е*

in з acc. або abl. *в, на, заради, для, стосовно*

inter *між*

Neapolis, is f *Неаполь (місто в Італії)*

pulcher, chra, chrum *красивий, а, е*

regio, ōnis f *область*

res gestae *подвиги*

sum, fui, -, esse *бути*

Tiberis, is m *Тібр (річка в Італії)*

МКР № 1 (32)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- praetor *суддя*
- medicus *лікар*
- cathedra *кафедра*
- memoria *пам'ять*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- fructus, us m (dulcis, e) *солодкий фрукт*
- homo, ĩnis m (verus, a, um) *чесна людина*
- ius, iuris n (civĭlis, e) *цивільне право*
- via, ae f (longus, a, um) *довгий шлях*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numĕrus	Praesens indicativi passĭvi	Imperfectum indicativi actĭvi	Futurum I indicativi actĭvi
colo, ĕre – шанувати	2 sing.			
munio, ĭre – укріплювати	3 plur.			

4) Провідміняйте вказані словосполучення в однині та множині.

- donum pretiosum *цінний подарунок* (donum, ĭ n *подарунок*; pretiosus, a, um *цінний, a, e*);
- dies festus *святковий день* (dies, ei m *день*; festus, a, um *святковий, a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

humĭlis, e *низький, a, e*; simplex, ĭcis *простий, a, e*; pulcher, chra, chrum *красивий, a, e*; longus, a, um *довгий, a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Homines potiōne sitim depellunt.*
 - *Longitūdo diērum alia est aestāte, alia hieme.*
-

aestāte *влітку*

alius, a, ud *інший, а, е; alius – alius один-другий*

depello, pūli, pulsum, ēre *втамовувати*

dies, diēi m *день*

hiems, hiēmis f *зима*

homo, īnis m *людина*

longitūdo, īnis f *протяжність*

potio, ōnis f *питво; напій, ліки*

sitis, is f *спрага*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР № 1 (33)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *crimen* *злочин*
- *syllāba* *склад*
- *manus* *рука*
- *caelestis* *небесний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *felicitas, ātis f* (*magnus, a, um*) *велике щастя*
- *agnus, i n* (*pavidus, a, um*) *боязке ягня*
- *juvenis, is m* (*felix, īcis*) *щасливий юнак*
- *fulgur, ūris n* (*lucīdus, a, um*) *яскрава блискавка*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi actīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>delecto, āre</i> – веселити	2 sing.			
<i>respondeo, ēre</i> – відповідати	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- mons alta *висока гора* (*mons, ntis f* *гора*; *altus, a, um* *високий, а, е*);
- anīmal ferum *дика тварина* (*anīmal, is n* *тварина*; *ferus, a, um* *дикий, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

generālis, e *головний, а, е*; miser, ĕra, ĕrum *нещасний, а, е*; vetus, ĕris *старий, а, е*; altus, a, um *високий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Pueri tolerāre sitim et vires corporis laboribus firmāre discēbant.*
 - *Romāni nonnullos dies atros appellābant.*
-

appello, āvi, ātum, āre *називати*

ater, atra, atrum *темний, а, е; чорний, а, е; зловісний, а, е*

corpus, ōris n *організм; тіло*

dies, diēi f *день*

disco, didīci, -, ěre *учитися*

et i, *та*

firmo, āvi, ātum, āre *гартувати; стверджувати*

labor, ōris m *праця; труднощі*

nonnullus, a, um *деякий, якийсь*

puer, pueri m *хлопець*

Romānus, i m *римлянин*

sitis, is f *спрага*

tolĕro, āvi, ātum, āre *вистримувати, терпіти*

vir, viri m *чоловік*

МКР № 1 (34)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- caput *голова*
- exercitus *військо*
- gloria *слава*
- iucundus *приємний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- arx, arcis f (antīquus, a, um) *стародавня фортеця*
- saxum, i n (tacitus, a, um) *непомітна скеля*
- labor, ōris m (imperfectus, a, um) *незавершена праця*
- astrolōgus, i m (innominātus, a, um) *безіменний астролог*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
destruo, ēre – руйнувати	1 sing.			
punio, īre – карати	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- ars antīqua *старовинне мистецтво* (ars, artis f *мистецтво*; antīquus, a, um *старовинний, а, е*).
- amīcus verus *справжній друг* (amīcus, i m *друг*; verus, a, um *справжній, я, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

utīlis, e *корисний, а, е*; molestus, a, um *важкий, а, е*; magnus, a, um *великий, а, е*; dives, itis *багатий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *In tertio libro Cornelii Celsi “De medicīna” est caput de febrium generibus.*
- *Concordia civium rei publicae necessaria est.*

caput, ūtis n початок, частина, розділ

civis, is m, f громадянин, громадянка

concordia, ae f єдність

Cornelius Celsus Корнелій Цельс (автор твору «Про медицину»)

de про, з, під

febris, is f пропасниця

genus, ĕris n походження

in у, в

liber, bri m книга

necessarius, a, um необхідний, а, е

res publĭca республіка

sum, fui, -, esse бути

tertius, a, um третій, я, є

МКР № 1 (35)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- colloquium *співбесіда*
- betŭla *береза*
- jocus *жарт*
- athlēta *атлет*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- locus, i m (montānus, a, um) *гориста місцевість*
- betŭla, ae f (candīdus, a, um) *білосніжна береза*
- ludus, i m (laetus, a, um) *весела гра*
- verbum, i n (verus, a, um) *чесне слово*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi passīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>amo, āre</i> – любити	2 sing.			
<i>mereo, ēre</i> – робити	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- lex dura *суворий закон* (lex, legis f *закон*; durus, a, um *суворий, а, е*);
- agricōla peritus *досвідчений землероб* (agricōla, ae m *землероб*; peritus, a, um *досвідчений, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

facīlis, е *легкий, а, е*; carus, а, um *дорогий, а, е*; bonus, а, um *хороший, а, е*; alācer, alācris, alācre *жвавий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Antiqui dicēbant: “Si vis pacem, para bellum”, at nos: “Si vis pacem, para pacem”, itaque pro pace certāmus.*
 - *Res parva saepe rerum magnārum initium erat.*
-

antīquus, a, um *старий, а, е; античний, а, е*

at *але, проти*

bellum, i n *війна*

certo, āvi, ātum, āre *сперечатися*

dico, dixi, dictum, ēre *казати*

initium, i n *початок*

itāque *тому*

magnus, a, um *великий, а, е*

nos *ми*

paro, āvi, ātum, āre *готувати*

parvus, a, um *малий, а, е*

pacis, pacis f *мир*

pro *за, про*

res, rei f *річ, предмет*

saepe *часто*

si vis *якщо хочеш*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР № 1 (36)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- *consuetūdo* звичка
- *salus* здоров'я
- *fabŭla* казка
- *respondeo* відповідаю

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- *avis, is f (albus, a, um)* білий птах
- *spectātor, ōris m (attentus, a, um)* уважний глядач
- *visus, us m (probus, a, um)* хороший зір
- *vinum, i n (calīdus, a, um)* тепле вино

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicatīvi actīvi	Imperfectum indicatīvi actīvi	Futurum I indicatīvi passīvi
<i>detraho, ěre</i> – забирати	3 sing.			
<i>aperio, ĩre</i> – відчиняти	1 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- genus humanum людський рід (*genus, ěris n rīd; humanus, a, um* людський, *a, e*);
- humus fertilis родючий ґрунт (*humus, i f ґрунт; fertilis, e* родючий, *a, e*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

gravis, e значний, *a, e*; cultus, a, um оброблений, *a, e*; vetus, ěris давній, *a, e*; celēber, celēbris, celēbre знаменитий, *a, e*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Graeci magnum numerum navium hostium capiēbant.*
- *Lucretius, philosophus et poēta Romānus clarus, est auctor poēmatīs “De rerum natura”.*

auctor, ōris m *автор*

capiō, cepi, captum, ēre *захопити, брати*

clarus, a, um *відомий, а, е; знаменитий, а, е*

de z abl. *про*

et i, *та*

Graecus, i m *грек*

hostis, is m *ворог*

Lucretius, i m *Лукрецій*

magnum, a, um *великий, а, е*

navis, is f *корабель*

numerus, i m *число, кількість*

philosophus, i m *філософ*

poēma, ātis n *поема*

poēta, ae m *поет*

rerum natūra *природа*

Romānus, a, um *римський, а, е*

МКР № 1 (37)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- aqua *вода*
- colonia *колонія*
- tabŭla *дошка*
- rotundus *круглий*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- nox, noctis f (obscŭrus, a, um) *темна ніч*
- sacellum, i n (altus, a, um) *глибокий тайник*
- opus, ěris n (musaeus, a, um) *музичний твір*
- vesper, ěri m (jucundus, a, um) *приємний вечір*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numĕrus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi actīvi
<i>invito, āre</i> – запрошувати	2 sing.			
<i>exerceo, ěre</i> – тренувати	3 plur.			

4) Провідміняйте вказані словосполучення в однині та множині.

- casus felix *щасливий випадок* (casus, us m *випадок*; felix, ĭcis *щасливий, а, е*);
- civĭtas libera *вільна держава* (civĭtas, ātis f *держави*; liber, ěra, ěrum *вільний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

celer, ěris, ěre *швидкий, а, е*; simplex, ĭcis *простий, а, е*; varius, a, um *різноманітний, а, е*; antĭquus, a, um *античний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Multa flumina urbes praeterfluunt et in mare influunt.*
 - *Philosophia est scientia rerum humanārum et rerum natūrae.*
-

et i, ma

flumen, īnis n *ріка*

humānus, a, um *людський, а. е*

in y, в

influo, fluxi, fluxum, ēre *впадати*

mare, is n *море*

multus, a, um *численний, а, е*

philosophia, ae f *філософія*

praeterfluo, -, -, ēre *протікати мимо*

rerum natūra *природа, всесвіт*

res, rei f *річ, предмет*

scientia, ae f *наука*

sum, fui, -, esse *бути*

urbs, urbis f *місто*

МКР № 1 (38)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- index *показчик*
- urbānus *міський*
- elegantia *витонченість*
- domīnus *хазяїн*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- vox, vocis f (carus, a, um) *лагідний голос*
- mercātor, ōris m (avidus, a, um) *жадібний купець*
- secrētum, i n (magnus, a, um) *велика таємниця*
- telum, i n (acer, acris, acre) *гостра стріла*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi activi	Imperfectum indicativi passīvi	Futurum I indicativi activi
incendo, ěre – підпалювати	1 sing.			
invenio, ĩre – знаходити	3 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- dux clarus *славний полководець* (dux, ducis m *полководець*; clarus, a, um *славний, а, е*);
- exemplum bonum *хороший приклад* (exemplum, i n *приклад*; bonus, a, um *хороший, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

humānus, a, um *людський, а, е*; sapiens, ntis *розумний, а, е*; fortis, e *хоробрий, а, е*; tener, ěra, ěrum *ніжний, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Portae urbium nocte in Roma clauderantur.*
- *Amicus fidus non solum in rebus secundis servit, sed etiam in rebus adversis.*

amicus, i m друг, товариш

claudio, clausi, clausum, ěre зачиняти

fidus, a, um вірний, а, е

in в

nocte вночі

non solum ..., sed etiam ... не тільки, але й

porta, ae f ворота, вхід

res adversae біда, нещастя

res secundae щастя

Roma, ae f Рим

servio, ĩvi, ĩtum, ĩre служити; турбуватися

urbs, urbis f місто

МКР № 1 (39)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- iudex *суддя*
- symposium *бенкет*
- spirītus *вітер*
- columba *голуб*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- femīna, ae f (maledīcus, a, um) *лайлива жінка*
- cunicūlus, i m (miser, ěra, ěrum) *нещасний кролик*
- pensum, i n (difficīlis, e) *важке завдання*
- lumen, ĩnis n (caelestris, e) *небесне світило*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi passīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>monstro, āre</i> – показувати	2 sing.			
<i>iubeo, ěre</i> – наказувати	2 plur.			

4) Провідмініяйте вказані словосполучення в однині та множині.

- opus immortalis *безсмертний твір* (opus, ěris n *твір*; immortalis, e *безсмертний, а, е*);
- vox dulcis *ніжний голос* (vox, vocis f *голос*; dulcis, e *ніжний, а, е*).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

praeclārus, a, um *прекрасний, а, е*; turpis, e *ганебний, а, е*; par, paris *рівний, а, е*; acer, acris, acre *запеклий, а, е*.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Bonis artibus et litteris honor magnus tribuitur.*
 - *Amicitia res secundas ornat, adversis rebus solatium praebet.*
-

amicitia, ae f *дружба*

ars, artis f *мистецтво, ремесло*

bonus, a, um *гарний, а, е; хороший, а, е; справедливий, а, е*
et i

honor, ōris m *почесть, повага*

littĕra, ae f *наука*

magnus, a, um *великий, а, е*

orno, āvi, ātum, āre *прикрашати*

praebeo, bui, bītum, ēre *давати, приносити*

res adversae *біда, нещастя*

res secundae *щастя*

solatium, i n *полегшення*

tribuo, ui, ūtum, ěre *наділяти, приділяти*

МКР № 1 (40)

1) Поділіть слова на склади та поставте в них наголос.

- quaestor *скарбник*
- femīna *жінка*
- sacrificium *жертвоприношення*
- orientālis *східний*

2) Узгодьте іменники з прикметниками у роді, числі та відмінку.

- ager, agri m (fertilis, e) *врожайне поле*
- gratia, ae f (merus, a, um) *щира подяка*
- amor, ōris m (igneus, a, um) *полум'яне кохання*
- incendium, i m (ingens, ntis) *величезна пожежа*

3) Утворіть форми дієслів, дотримуючись вказаного часу, стану, особи та числа.

Verbum	Persona, numērus	Praesens indicativi actīvi	Imperfectum indicativi actīvi	Futurum I indicativi passīvi
<i>inclūdo, ěre</i> – укладати	1 sing.			
<i>sepelio, ĩre</i> – ховати	3 plur.			

4) Провідмініайте вказані словосполучення в однині та множині.

- initium difficīle *важкий початок* (initium, i n *початок*; difficīlis, e *важкий*, a, e);
- lupus crudēlis *жорстокий вовк* (lupus, i m *вовк*; crudēlis, e *жорстокий*, a, e).

5) Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників:

brevis, e *короткий*, a, e; doctus, a, um *вчений*, a, e; ruber, bra, brum *червоний*, a, e; pauper, ěris *бідний*, a, e.

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Autumno multae aves nostrae regiōnes relinquunt.*
 - *Magnum saepe dolōrem parat voluptas parva.*
-

autumnus, i m *осінь*

avis, is f *птаха*

dolor, ōris m *страждання*

magnus, a, um *великий, а, е*

multus, a, um *численний, а, е*

noster, stra, strum *наш, а, е*

paro, āvi, ātum, āre *накопичувати, готувати, передувати*

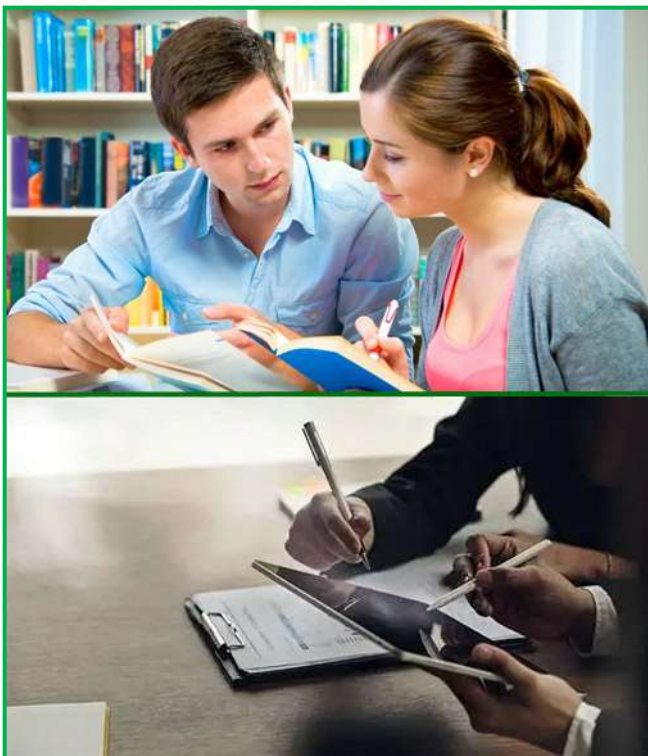
parvus, a, um *малий, а, е*

regio, ōnis f *країна; область, район*

relinquo, līqui, lictum, ěre *залишити, покидати*

saepe *часто*

voluptas, ātis f *радість; розкіш*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ 2

1) Утворення форм дієприкметників та інфінітивів.

Латинський дієприкметник має три форми: *participium praesentis activi* (означає недоконану дію), *participium perfecti passivi* (означає завершену дію), *participium futuri activi* (відносить дію до майбутнього). *Participium praesentis activi* (PPA) утворюється шляхом додавання до інфектної основи суфікса *-(e)ns* (у *genetivus singularis* *-(e)nt*). *Participium perfecti passivi* (PPP) утворюється від основи супіна за допомогою закінчень прикметників I-II відміни *-us* (m), *-a* (f), *-um* (n). *Participium futuri activi* (PFA) утворюється шляхом додавання суфікса *-ur-* та родових закінчень *-us* (m), *-a* (f), *-um* (n) до основи супіна:

- PPA → основа інфекта + *-ns* (I, II) / *-ens* (III, IV);
- PPP → основа супіна + *-us*, *-a*, *-um*.
- PFA → основа супіна + *-ur-* + *-us*, *-a*, *-um*.

Наприклад: *nomino*, *nomināvi*, *nominātum*, *nomināre* «називати»

- PPA → *nomināre* → *nominā-* → *nomināns, ntis*
- PPP → *nominātum* → *nomināt-* → *nominātus, a, um*
- PFA → *nominātum* → *nomināt-* → *nominātur-* → *nomināturus, a, um*

На відміну від сучасних європейських мов, латинський інфінітив має категорії часу й стану, тому що він має не одну, а шість форм.

✓ Таблиця утворення 6-ти форм інфінітива

Часи	Actīvum				Passīvum			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Praesens	-āre	-ēre	-ěre	-īre	-āri	-ēri	-i	-īri
Perfectum	основа perfectum + isse				PPP + esse			
Futurum	PFA + esse				supīnum + iri			

Наприклад: *nomino, nomināvi, nominātum, nomināre* «називати»

- Praesens → *nomināre* - *nomināri*
- Perfectum → *nomināvisse* – *nominātus, a, um*
- Futurum → *nomināturus, a, um* – *nominātum iri*

2) Визначення латинської основи слів в українських словах.

Щоб знайти латинську основу слів в українських словах, потрібно вміти знаходити латинську основу в латинських словах. Основа латинських іменників знаходиться шляхом відкидання закінчення родового відмінка.

Закінчення gen. sing.	Словникова форма іменника	Латинська основа	Українське слово	Латинська основа в україн- ському слові
I → ae	censūra, ae f «суворе судження»	censūr-	цензура	цензур-
II → i	visus, visi m «зір» mandātum, i m «дору- чення»	vis- mandāt-	віза мандат	віз- мандат
III → is	index, indicis m «пока- зник»	indīc-	індекс	інд-
IV → us	defectus, us m «недо- лік»	defect-	дефект	дефект
V → ei	series, ēi f «серія, ряд»	seri-	серія	сері-

Основа прикметників I-II відміни знаходиться шляхом відкидання закінчення –a від nominativus singularis жіночого роду, III-ої відміни двох і трьох закінчень шляхом відкидання закінчення –is від nominativus singularis жіночого роду, III-ої відміни одного закінчення відкиданням закінчення –is від genetivus singularis. Наприклад:

Відміна прикметника	Словникова форма прикметника	Латинська основа	Українське слово	Латинська основа в українському слові
I, II відміна	miser, ĕra, ĕrum «мізерний, а, е»	misĕr-	мізерний	мізер-
III відміна	rationālis, e «раціональний, а, е»	rationāl-	раціональний	раціонал-

Щоб визначити латинську основу в українських дієсловах, потрібно в 1-ій особі однини теперішнього часу латинського дієслова відкинути закінчення *-o*. Наприклад:

Словникова форма дієслова	Латинська основа	Українське слово	Латинська основа в українському слові
noto, notāvi, notātum, notāre «помічати», «нотувати»	not-	нотувати	нот-
appello, appellāvi, appellātum, appellāre «оголошувати»	appell-	апелювати	апел-

3) Запис словами визначених чисел.

Здійснюється згідно їхніх форм утворення, які необхідно знати напам'ять. Варто зауважити, що **кількісні числівники** від 1 до 10, 20 (*viginti*), 100 (*centum*) і 1000 (*mille*) є основними числівниками, від яких утворюються похідні назви десятків та сотень з деякими фонетичними змінами. Числівники від 11 до 17 утворюються поєднанням основного числівника зі словом десять (*decim* < *decem*): *undecim*, *duodecim*, *tredecim* etc. Складені числівники з останньою цифрою 8 або 9 утворюються за допомогою віднімання від наступного десятка відповідно 2 та 1: 18 – *duodeviginti*, 29 – *undetriginta*. Числівники від 30 до 90 (десятки) утворюються за допомогою приєднання – *ginta*: *quadraginta*. Двозначні числа від 21 до 99 можна позначати двояко: або спочатку записуються десятки, а потім одиниці, або спочатку одиниці, далі сполучник *et*, а вже потім десятки: 24 – *viginti quattuor* / *quattuor et viginti*. **Порядкові числівники**, окрім *primus*, *secundus*, утворюються від відповідних кількісних числівників та різняться між собою за граматичними родами, маючи у *nominativus singularis* закінчення *-us*, *-a*, *-um*. Починаючи із 18, порядкові числівники утворюються за допомогою суфікса *-esim-*: *duodevicesimus*, *a*, *um* «вісімнадцятий, а, е» (< *duodeviginti* – 18 «вісімнадцять»), *vicesimus*, *a*, *um* «двадцятий, а, е» (< *viginti* – 20 «двадцять»). Наприклад:

- 20 → *viginti*
- 61 → *sexaginta*
- 1-ий → *primus*
- 19-ий → *undevicesimus*

4) Утворення герундія та герундива.

Для утворення герундія та герундива необхідні знання про основу інфекта. Основа інфекта знаходиться відкиданням від інфінітива теперішнього часу активного стану закінчення *-re* для дієслів I, II, IV дієвідміни та *-ēre* для дієслів III дієвідміни.

Герундій утворюється додаванням до основи інфекта суфіксів *-nd* для дієслів I-II дієвідміни та *-end* для III-IV дієвідміни та закінчення *-i*. Наприклад:

	Infinitivus	Основа інфекта	Gerundium
I	laudāre «хвалити»	laudā-	laudā-nd-i
II	docēre «навчати»	docē-	docē-nd-i
III	legēre «читати»	leg-	leg-end-i
IV	audīre «слухати, чути»	audī-	audī-end-i

Герундив утворюється додаванням до основи інфекта суфікса *-nd* для дієслів I-II дієвідміни та *-end* для III-IV дієвідміни та родових закінчень I-II відміни *us (m)*, *-a (f)*, *-um (n)*.

	Infinitivus	Основа інфекта	Gerundivum
I	laudāre «хвалити»	laudā-	laudā-nd-us, a, um
II	docēre «навчати»	docē-	docē-nd-us, a, um
III	legēre «читати»	leg-	leg-end-us, a, um
IV	audīre «слухати, чути»	audī-	audī-end-us, a, um

5) Визначення граматичних категорій дієслів та їх переклад.

Для того, щоб визначити особу, число, час, стан та спосіб дієслів необхідно мати повну словникову форму слова, яка подана у завданні в дужках. Оскільки всі форми відмінювання часів системи інфекта були розглянуті у методичних рекомендаціях МКР №1, нам видається доцільним також нагадати парадигму відмінювання дієслів часів системи перфекта, вивчення якого здійснювалося у III-ому семестрі.

✓ **Таблиця утворення часів системи перфекта активного і пасивного стану**

Activum	Pasivum
P E R F E C T U M	
<i>основа perf. + особові закінчення</i>	<i>PPP + ESSE в Praesens ind. act.</i>
1 основа perf. + i	1 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + sum
2 основа perf. + isti	2 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + es
3 основа perf. + it	3 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + est
1 основа perf. + imus	1 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + sumus
2 основа perf. + istis	2 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + estis
3 основа perf. + erunt	3 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + sunt
P L U S Q U A M P E R F E C T U M	
<i>основа perf. + суф. + особові закінчення</i>	<i>PPP + ESSE в Imperfectum ind. act.</i>
1 основа perf. + era + m	1 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + eram
2 основа perf. + era + s	2 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + eras
3 основа perf. + era + t	3 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + erat
1 основа perf. + era + mus	1 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + eramus
2 основа perf. + era + tis	2 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + eratis
3 основа perf. + era + nt	3 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + erant
F U T U R U M II	
<i>основа perf. + суф. + особові закінчення</i>	<i>PPP + ESSE в Futurum I ind. act</i>
1 основа perf. + er + o	1 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + ero
2 основа perf. + eri + s	2 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + eris
3 основа perf. + eri + t	3 PPP ⇒ <u>us, a, um</u> + erit
1 основа perf. + eri + mus	1 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + erimus
2 основа perf. + eri + tis	2 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + eritis
3 основа perf. + eri + nt	3 PPP ⇒ <u>i, ae, a</u> + erunt

Окрім того, варто пам'ятати форми дієслова *sum, fui, - , esse* «бути» у презенсі, імперфектумі та футурумі першому.

✓ Таблиця відмінювання дієслова *sum, fui, - , esse* «бути» у часах системи інфекта дійсного способу

		<i>Praesens</i>	<i>Imperfectum</i>	<i>Futurum I</i>
<i>Singulāris</i>	1	sum	eram	ero
	2	es	eras	eris
	3	est	erat	erit
<i>Plurālis</i>	1	sumus	erāmus	erimus
	2	estis	erātis	eritis
	3	sunt	erant	erunt

Наприклад:

➤ дієслово *disputat* < *dispūto, āvi, ātum, āre* «досліджувати» своєю словниковою формою вказує нам на те, що воно належить до I-ої дієвідміни, оскільки має закінчення основи інфекта – *-ā-* < *disputatā-re*. Приклавши визначену основу інфекта до аналізованого слова, стає можливим виявити особове закінчення *-t*, яке вказує нам на 3-ю особу однини *Praesens indicativi activi* зі значенням «досліджує»;

➤ дієслівна форма *lectura eras* < *lego, legi, lectum, ěre* «читати» складається із *Participium futuri activi* жіночого роду (*lectura* < *lectur-* < *lect-* < *lectum* → *супін*) та форми дієслова *esse* 2-ої особи однини в *Imperfectum*. Таким чином, дана дієслівна форма утворює описову дієвідміну активного стану, яка перекладається як «ти мала намір читати».

6) Переклад речень та граматичний аналіз одного з них.

Граматичний аналіз виявляє вміння студента записувати словникову форму слова, визначати частини мови, приналежність до відміни чи дієвідміни, визначати рід, число, відмінок (іменників, прикметників, займенників); час, спосіб, стан, особу, число (дієслів).

Зразок перекладу та граматичного аналізу латинського речення

- *Romae multas columnas, arcus, templa theatrāque antīqua delēta esse cuncti dolēmus.*

«Ми всі разом жалкуємо, що багато колон, арок, храмів та античних театрів Риму були зруйновані».

- *Romae* – іменник, словникова форма *Roma, ae f*; I-а відміна, родовий відмінок однини;

- *multas* – прикметник, словникова форма *multus, a, um*; I-а відміна, знахідний відмінок множини;
- *columnas* – іменник, словникова форма *columna, ae f*; I-а відміна, знахідний відмінок множини;
- *arcus* – іменник, словникова форма *arcus, us m*; IV-а відміна, знахідний відмінок множини;
- *templa* – іменник, словникова форма *templum, i n*; II-а відміна, знахідний відмінок множини;
- *theatrā* – іменник, словникова форма *theātrum, i n*; II-а відміна, знахідний відмінок множини;
- *-que* – сполучник;
- *antīqua* – прикметник, словникова форма *antiquus, a, um*; знахідний відмінок множини;
- *delēta esse* – інфінітив минулого часу пасивного стану;
- *cuncti* – прикметник, словникова форма *cunctus, a, um*; називний відмінок множини;
- *dolēmus* – дієслово, основні форми *doleo, ui, -, ēre*; II-а дієвідміна, теперішній час дійсного способу активного стану, 3-я особа однини.

ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ 2

МКР 2 (1)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *volo, volāvi, volātum, volāre* – літати

- *terreo, terrui, teritum, terrēre* – лякати, страшити
- *ostendo, ostendi, ostentum, ostendēre* – показувати
- *scio, scivi, scitum, scīre* – знати, помічати

2) Визначте латинську основу слів: **календи, прогрес, легенда, регрес**

(*Kalendae, arum pl* Календи; *progressus, us m* рух вперед, розвиток, прогрес; *lego, legi, lectum, legēre* читати; *regressus, us m* регрес, зворотній рух).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні *1, 22*;
- порядкові *20-ий, 3-тій*

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *disputo, āvi, ātum, āre 1* сперечатися, дискутувати
- *jaceo, ui, (ītum), ēre 2* лежати
- *nomino, āvi, ātum, āre 1* називати
- *sino, ivi, situm, ěre 3* допускати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **erat, audiam, agimus, laudātus eratis**

(sum, fui, -, esse бути; audio, īvi, ītum, īre слухати; ago, egi, actum, ęre діяти; laudo, āvi, ātum, āre хвалити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Omnia mutantur.*
- *Trojā captā, Trojānus Aenēas in Italiam vēnit.*

Aenēas, ae m *Еней*

capto, āvi, ātum, āre *захоплювати*

in *до, в*

Italia, ae f *Італія*

muto, āvi, ātum, āre *змінюватися*

omnis, e *весь*

Trojā, ae f *Троя*

Trojānus, i m *троянець*

venio, veni, ventum, īre *прибувати*

МКР 2 (2)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *trado, tradidi, traditum, tradĕre* – передавати
- *vinco, vici, victum, vincĕre* – перемагати
- *doceo, docui, doctum, docĕre* – навчати
- *expugno, expugnavi, expugnatum, expugnāre* – завойовувати

2) Визначте латинську основу слів: **вето, амбіція, кандидат, репутація**

(*veto*, 1забороняти; *ambitio, onis f* амбіція, честолюбство; *candidatus, i m* кандидат, претендент на посаду; *reputatio, onis f* репутація, роздум, міркування).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 2, 23
- порядкові 19-тий, 4-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *taceo, ui, itum, ĕre* 2 мовчати
- *voco, āvi, ātum, āre* 1 називати
- *alo, ui, itum, ĕre* 3 годувати
- *sentio, nsi, nsum, ĭre* 4 відчувати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **audiris, habebamus, poterant, mutem**

(*audio, īvi, itum, ĭre* слухати; *habeo, ui, itum, ĕre* тримати; *possum, potui, -, posse* могли; *muto, āvi, ātum, āre* відсувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Oratio ab amīco meo habĕtur.*
- *Constat multas urbes Galliae a Caesāre expugnātas esse.*

ab з abl. *від*

amīcus, i m *друг*

Caesar, āris m *Цезар*

constat *відомо*

expugno, āvi, ātum, āre *завойовувати*

Gallia, ae f *Галлія*

habeo, ui, itum, ēre *тримати, мати*

meus, a, um *мій, моя, моє*

multus, a, um *числений, а, е*

oratio, ōnis f *мова, промова*

urbs, urbis f *місто*

МКР 2 (3)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *facio, feci, factum, facēre* – робити, виконувати
- *sentio, sensi, sensum, sentīre* – відчувати, помічати
- *teneo, tenui, tentum, tenēre* – тримати, володіти
- *verso, versavi, versatum, versāre* – обертатися, спілкуватися

2) Визначте латинську основу слів: **лаборант, диспут, статут, репетиція**

(*laborans, laborantis* лаборант, працюючий; *disputo, 1* дискутувати, сперечатися, розмірковувати; *statutum, i n* статут; *repetitio, onis f* повторення, репетиція).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 3, 24
- порядкові 18-ий, 5-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *narro, āvi, ātum, āre 1*розповідати
- *promitto, mīsi, missum, ēre 3* обіцяти
- *munio, īvi, ītum, īre 4* зміцнювати
- *deleo, ēvi, ētum, ēre 2* руйнувати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **agimus, mutabat, capior, monītae eramus**

(*ago, egi, actum, ēre* діяти; *muto, āvi, ātum, āre* відсувати; *capio, cepi, captum, ēre* ловити; *moneo, ui, ītum, ēre* нагадувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Is juvĕnis amīcus filiae meae est.*
- *Caesar dixit se in Britanniam brevi tempōre ventūrum esse.*

amīcus, i m *друг*
brevi *невдовзі*
Britannia, ae f *Британія*
Caesar, āris m *Цезар*
dico, dixi, dictum, *єре казати, говорити*
filia, ae f *дочка*
in *до, в*
is, ea, id *цей, ця, це*
juvēnis, is m *молодий, юнак*
meus, a, um *мій, моя, моє*
tempus, ōris n *час*
venio, veni, ventum, īre *прибувати*

МКР 2 (4)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *respondeo, respondi, responsum, respondēre* – відповідати
- *puto, putāvi, putātum, putāre* – думати
- *rego, rexi, rectum, regēre* – правити, керувати
- *venio, veni, ventum, venīre* – приходити

2) Визначте латинську основу слів: **факт, імперія, ректор, абсолютний**

(*factus, us m* діяння, факт; *imperium, i n* держава, імперія; *rector, oris m* управитель, керівник, ректор; *absolutus, a, um* абсолютний, необмежений).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 4, 25
- порядкові 17-ий, 6-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *nuntio, āvi, ātum, āre 1* повідомляти
- *habeo, ui, ĭtum, ēre 2* мати
- *servio, īvi, ĭtum, ĭre 4* служити, підкорятися
- *quaero, sīvi, ĭtum, ěre 3* шукати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **mutabit, committo, vincēbam, missi sunt**

(*muto, āvi, ātum, āre* відсувати; *committo, mīsi, missum, ěre* порівнювати; *vinco, vici, victum, ěre* перемогати; *mitto, mīsi, missum, ěre* супроводжувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Labor omnia vincit.*
- *Scimus Cicerōnem oratōrem maxĭmum fuisse.*

Cicĕro, ōnis m *Ціцерон*

labor, ōris m *праця*

maxĭmus, a, um *найбільший, а, е*

omnis, e *весь*

orātor, ōris m *оратор*

scio, īvi, ītum, īre *знати*

sum, fui, -, esse *бути*

vinco, vici, victum, ěre *перемажати*

МКР 2 (5)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *veto, vetui, vetitum, vetāre* – забороняти
- *solvo, solvi, solutum, solvĕre* – звільнити, платити
- *removeo, removi, remotum, removĕre* – віддаляти
- *punio, punivi, punitum, punīre* – карати

2) Визначте латинську основу слів: **кредит, потенція, віза, інтервенція**

(*creditum, i n* борг, позичка, кредит; *potentia, ae f* могутність, сила, влада; *visus, us m* зір, здатність бачити; *intervenio, 4* приходити, втручатися).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 5, 26
- порядкові 16-ий, 7-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *libero, āvi, ātum, āre 1* звільняти
- *finio, īvi, ītum, īre 4* визначати, закінчувати
- *colo, ui, cultum, ěre 3* обробляти, шанувати
- *doceo, cui, ctum, ěre 2* навчати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **disputat, delectavimus, arbitror, constituĕre**

(*dispūto, āvi, ātum, āre* досліджувати; *delecto, āvi, ātum, āre* веселити; *arbitror, ātus sum, āri* думати; *constituo, ui, ūtum, ěre* постановляти).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Romāni antīqui agricultūrae studēbant.*
- *Audio sorōrem meam carmen cantāre.*

agricultūra, ae f *сільське господарство*
antīquus, a, um *старий, давній, античний*
audio, īvi, ītum, īre *чути*
canto, āvi, ātum, āre *співати*
carmen, īnis n *пісня*
meus, a, um *мій, я, є*
Romānus, i m *римлянин*
soror, ōris f *сестра*
studeo, ui, -, ēre *старанно займатися*

МКР 2 (6)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *promitto, promisi, promissum, promittēre* – обіцяти
- *orno, ornāvi, ornātum, ornāre* – прикрашати
- *scio, scivi, scitum, scīre* – знати
- *taceo, tacui, tacitum, tacēre* – мовчати

2) Визначте латинську основу слів: **студент, фініш, контракт, апарат**

(*studeo*, 2 старанно працювати над чимось; *studiōsus*, *i m* студент, учень; *finis*, *is m* межа, кордон, фініш; *apparatus*, *us m* приготування, прилад, апарат; *contractus*, *us m* контракт, угода).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 6, 27
- порядкові 15-ий, 8-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *clamo, āvi, ātum, āre* 1 кричати
- *reperio, repperi, rtum, īre* 4 відкривати, визнавати
- *emo, emi, emptum, ěre* 3 купувати
- *sedeo, sedi, sessum, ěre* 2 сидіти

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **creāre, intellexi, aedificatum est, mutamini**

(*creo*, *āvi, ātum, āre* створювати; *intellĕgo*, *xi, ctum, ěre* пізнавати; *aedifīco*, *āvi, ātum, āre* будувати; *muto*, *āvi, ātum, āre* змінювати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *De temporibus antīquis ex libris cognoscīmus.*
- *Necesse est civitātem ab optīmis viris regi.*

antīquus, a, um *старий, давній, античний*
civitas, ātis f *держав*
cognosco, nōvi, nītum, ̄re *пізнавати*
de *про*
ex *з*
liber, bri m *книга, твір*
necesse est *необхідно*
optimus, a, um *найкращий, а, е*
rego, rexi, rectum, ̄re *управляти, керувати*
tempus, ̄ris n *час*
vir, viri m *людина*

МКР 2 (7)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *venio, veni, ventum, venīre* – приходити
- *opto, optāvi, optātum, optāre* – обирати
- *noceo, nocui, nocitum, nocēre* – шкодити
- *lego, legi, lectum, legēre* – читати

2) Визначте латинську основу слів: **темп, персона, акредитування, куратор**

(*tempus, oris n* час, пора; *persona, ae f* особа, людина, персона; *accredo, 3* вірити, довіряти; *curator, oris m* опікун, куратор).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 7, 28
- порядкові 14-ий, 9-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *cado, cecīdi, casūrus, ěre 3* падати
- *do, dedi, datum, dāre 1* давати
- *video, vidi, visum, ěre 2* бачити
- *scio, īvi, ītum, īre 4* знати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **dicunt, condidisti, aedificata erat, cingēre**

(*dico, dixi, dictum, ěre* говорити; *condo, didi, dītum, ěre* засновувати; *aedifico, āvi, ātum, āre* будувати; *cingo, nxi, nctum, ěre* прикрашати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Nomīna civium nobilium patriae nostrae scimus.*

- *Scimus ad salūtem civium leges inventas esse.*

ad для

civis, is m, f громадянин (нка)

invenio, vēni, ventum, īre винаходити, придумувати

lex, legis f закон

nobilis, e відомий

nomen, īnis n ім'я, назва

noster, tra, trum наш, а, е

patria, ae f батьківщина

salus, ūtis f благополуччя

scio, īvi, ītum, īre знати

МКР 2 (8)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *pingo, pinxi, pictum, pingere* – малювати (фарбами)
- *punio, punivi, punitum, punire* – карати
- *iubeo, iussi, iussum, iubere* – наказувати
- *laboro, laboravi, laboratum, laborare* – працювати

2) Визначте латинську основу слів: **претор, санкція, корупція, аліменти**

(*praetor, oris m* претор, намісник; *sanctio, onis f* санкція, сувора постанова; *corruptio, onis f* корупція, підкуп; *alimentum, i n* аліменти, плата за виховання).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 8, 28
- порядкові 13-ий, 10-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *educor, avi, atum, are 1* виховувати
- *teneo, tenui, tentum, ere 2* тримати
- *dormio, ivi, itum, ire 4* спати
- *cresco, crevi, cretum, ere 3* рости

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **mutabamur, sunt, moniti erant, dicebat**

(*muto, avi, atum, are* змінювати; *sum, fui, -, esse* бути; *moneo, ui, itum, ere* нагадувати; *dico, dixi, dictum, ere* говорити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Da eum librum filiae meae.*
- *Hannibal iuravit se inimicum Romanis futurum esse.*

do, dedi, datum, dāre *давати*

filia, ae f *дочка*

futūrum esse *«завжди буде»*

Hannībal, ālis m *Ганнібал*

inimīcus, i m *ворог*

is, ea, id *цей, ця, це*

juro, āvi, ātum, āre *клястися*

liber, bri m *книга, твір*

meus, a, um *мій, я, є*

Romānus, i m *римлянин*

МКР 2 (9)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *nomino, nomināvi, nominātum, nomināre* – називати
- *occido, occidi, occisum, occidēre* – мучити
- *moveo, movi, motum, movēre* – рухати
- *invenio, inveni, inventum, invenīre* – відкривати

2) Визначте латинську основу слів: **пакт, ветеран, оригінал, курія**

(*pactum, i n* угода, пакт; *veteranus, a, um* старий, досвідчений; *origo, inis f* походження, початок; *curia, ae f* курія, будинок зборів).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 9, 30
- порядкові 12-ий, 1-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *puto, āvi, ātum, āre* 1 думати
- *audio, īvi, ītum, īre* 4 слухати
- *maneo, mansi, mansum, ēre* 2 залишатися
- *scribo, scripsi, scriptum, ěre* 3 писати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **sum, capītis, lectura eras, serviunt**

(*sum, fui, -, esse* бути; *capio, cepi, captum, ēre* ловити; *lego, legi, lectum, ěre* читати; *servio, īvi, ītum, īre* служити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Filiae ejus hominis similes sunt.*
- *Scio illum librum ab amīco meo lectum iri.*

amīcus, i m *друг, товариш*

filia, ae f *дочка*

homo, īnis m *людина*

ille, illa, illud *той, він*

is, ea, id *цей, ця, це*

lego, legi, lectum, ěre *читати*

liber, bri m *книга, твір*

meus, a, um *мій, я, є*

scio, īvi, ītum, īre *знати*

simīlis, e *подібний, схожий*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР 2 (10)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *doleo, dolui, dolitum, dolēre* – страждати, сумувати
- *nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiāre* – повідомляти
- *pervenio, perveni, perventum, pervenīre* – приходити, прибувати
- *scribo, scripsi, scriptum, scribēre* – писати

2) Визначте латинську основу слів: **депутат, націоналізація, іммігрант, регіональний**

(*deputo, deputāvi, deputātum, deputāre* приймати, призначати; *natio, nationis* f народ, нація; *immigro, immigrāvi, immigrātum, immigrāre* переселятися, іммігрувати; *regio, onis* f країна, область, регіон).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 10, 31
- порядкові 11-ий, 2-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *exerceo, cui, cītum, ēre* 2 тренувати
- *peto, īvi, ītum, ēre* 3 просити
- *spero, āvi, ātum, āre* 1 сподіватися
- *venio, veni, ventum, īre* 4 приходити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **eram, studebas, vocāre, audītae erimus**

(*sum, fui, -, esse* бути; *studio, ui, -, ēre* ретельно займатися; *voco, āvi, ātum, āre* кликати; *audio, īvi, ītum, īre* слухати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Omniūbus hominībus doctis vivēre est cogitāre.*

- *Scimus Graecos Trojam expugnavisse.*
-

cogito, āvi, ātum, āre *мислити*

doctus, a, um *вчений, освічений*

expugno, āvi, ātum, āre *завойовувати*

Graecus, i m *грек*

homo, īnis m *людина*

omnis, e *весь*

scio, īvi, ītum, īre *знати*

sum, fui, -, esse *бути*

Trojā, ae f *Троя*

vivo, vixi, victum, ēre *жити*

МКР 2 (11)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *deleo, delevi, deletum, delēre* – знищувати, руйнувати
- *canto, cantāvi, cantātum, cantāre* – співати
- *credo, credidi, creditum, credēre* – вірити
- *punio, punivi, punitum, punīre* – карати

2) Визначте латинську основу слів: **мутація, ліберал, партія, інвалід**

(*mutatio, onis* *f* зміна, переміна, мутація; *liberalis, e* вільний, ліберальний; *partio, 4* ділити; *invalidus, a, um* безсилий, слабкий, немічний) .

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні *11, 32*
- порядкові *10-ий, 13-ий*

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *mitto, mīsi, missum, ěre 3* посилати
- *laudo, āvi, ātum, āre 1* хвалити
- *munio, īvi, ĩtum, ĩre 4* зміцнювати
- *floreo, ui, -, ěre 2* квітнути

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **docent, possumus, laudant, audita est**

(*doceo, cui, ctum, ěre* навчати; *possum, potui, -, posse* могли; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *audio, īvi, ĩtum, ĩre* слухати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Brevi tempore hoc iter faciam.*
- *Populi antiqui credēbant varios deos mundum regere.*

antīquus, a, um *старий, давній, античний*

brevi *невдовзі, скоро*

credo, dīdi, dītum, ēre *вірити*

deus, i m *бог*

facio, feci, factum, ēre *робити, діяти, долати*

hic, haec, hoc *цей, ця, це*

iter, itinēris n *шлях, дорога*

mundus, i m *всесвіт*

popŭlus, i m *народ*

rego, rexi, rectum, ēre *управляти, керувати*

tempus, ōris n *час*

varius, a, um *різний, різноманітний*

МКР 2 (12)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *navigo, navigāvi, navigātum, navigāre* – плисти на судні
- *vincio, vinxi, vinctum, vincīre* – оточувати
- *intellego, intellexi, intellectum, intellegēre* – розуміти, пізнавати
- *censeo, censui, censum, censēre* – оцінювати

2) Визначте латинську основу слів: **офіційний, імунітет, субстанція, місія**

(*officiosus, a, um* законний, повинний, офіційний; *immunitas, atis f* пільга, воля, імунітет; *substantia, ae f* суть, сутність, субстанція; *missio, onis f* звільнення, відправлення).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 12, 33
- порядкові 9-ий, 14-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *curo, āvi, ātum, āre* 1 лікувати
- *terreo, ui, ĭtum, ēre* 2 лякати
- *sentio, sensi, sensum, ĭre* 4 відчувати
- *cupio, īvi, ĭtum, ēre* 3 бажати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **monent, videmus, estis, imperabat**

(*moneo, ui, ĭtum, ēre* нагадувати; *video, vīdi, vīsum, ēre* дивитися; *sum, fui, -, esse* бути; *impero, āvi, ātum, āre* наказувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Illius militis fortis nomen notum est.*
- *Caesar naves ex omnibus regiōnibus convenire jubet.*

antīquus, a, um *старий, давній, античний*

brevi *невдовзі, скоро*

credo, dīdi, dītum, ēre *вірити*

deus, i m *бог*

facio, feci, factum, ēre *робити, діяти, долати*

hic, haec, hoc *цей, ця, це*

iter, itinēris n *шлях, дорога*

mundus, i m *всесвіт*

popŭlus, i m *народ*

rego, rexi, rectum, ēre *управляти, керувати*

tempus, ōris n *час*

varius, a, um *різний, різноманітний*

МКР 2 (13)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *sano, sanāvi, sanātum, sanāre* – лікувати
- *vivo, vixi, victum, vivēre* – жити
- *dormio, dormivi, dormitum, dormīre* – спати
- *video, vidi, visum, vidēre* – бачити, дивитися

2) Визначте латинську основу слів: **пропозиція, мобільний, концесія, субсидія**

(*propositum, i n* задум, пропозиція; *mobilis, e* рухливий, швидкий; *concessio, onis f* угода, концесія; *subsidium, ii n* допомога, субсидія).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні *13, 34*
- порядкові *8-ий, 15-ий*

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *numero, āvi, ātum, āre* 1рахувати
- *audio, īvi, ītum, īre* 4 слухати
- *moveo, movi, motum, ēre* 2 рухати
- *credo, dīdi, dītum, ěre* 3 вірити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **laboramus, auditis, veto, victi erimus**

(*laboro, āvi, ātum, āre* працювати; *audio, īvi, ītum, īre* слухати; *veto, ui, ītum, āre* забороняти; *vinco, vici, victum, ěre* перемагати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Nautae audāces per omnia maria currunt.*

- *Darēus, rex Persārum, sperābat Graecos a se victum iri.*

audax, ācis *смiливий, вiдвaжний*

curro, cucurri, cursum, ěre *пливти*

Darēus, i m *Дарiй*

Graecus, i m *грек*

mare, is n *море*

nauta, ae m *моряк*

omnis, e *весь, всякий*

per *через, по*

Persa, ae m *перс*

rex, regis m *цар*

spero, āvi, ātum, āre *сподiватися*

vinco, vici, victum, ěre *перемагати*

МКР 2 (14)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *narro, narrāvi, narrātum, narrāre* – розповідати
- *obsideo, obsedi, obsessum, obsidēre* – оточувати, окупувати
- *gigno, genui, genitum, gignēre* – видавати, народжувати
- *duco, duxi, ductum, ducēre* – командувати, вести

2) Визначте латинську основу слів: **референдум, принцип, мода, тероризм**

(*refero, rettuli, rellatum, referre* відповідати, зіставляти; *principium, i n* принцип, початок; *modus, i m* міра, образ, манера; *terror, oris m* страх, жах).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 14, 35
- порядкові 7-ий, 16-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *lego, legi, lectum, ěre 3* читати
- *audio, īvi, ītum, īre 4* слухати
- *veto, āvi, ātum, āre 1* забороняти
- *moneo, ui, ģtum, ěre 2* нагадувати, закликати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **parabĳtis, habentur, vincěris, ero**

(*paro, āvi, ātum, āre* готувати; *habeo, ui, ģtum, ěre* тримати; *vinco, vici, victum, ěre* перемогати; *sum, fui, -, esse* бути).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Victorĳbus Olympiōrum magna praemia dantur.*
- *Germāni antĳqui vinum ad se importāri non siněbant.*

ad *до*

antīquus, a, um *старий, давній, античний*

do, dedi, datum, dāre *давати*

Germānus, i m *германець*

importo, āvi, ātum, āre *ввозити*

magnus, a, um *великий, а, е*

Olympia, ōrum n, pl. *Олімпійські ігри*

praemium, i n *нагорода, винагорода*

sino, sivi, situm, ěre *дозволяти*

victor, ōris m *переможець*

vinum, i n *вино*

МКР 2 (15)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *erro, errāvi, errātum, errāre* – помилятися, блукати
- *divido, divisi, divisum, dividēre* – ділити
- *exerceo, exercui, exercitum, exercēre* – вправляти, навчати
- *audio, audivi, auditum, audīre* – слухати

2) Визначте латинську основу слів: **місіонер, резолюція, доктрина, концепт**

(*missio, onis f* звільнення, відправлення; *resolvo, 3* виконувати; *doctrina, ae f* вчення, наука, доктрина; *conspetus, us m* огляд, погляд, конспект).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 15, 36
- порядкові 6-ий, 17-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *servo, āvi, ātum, āre 1* спостерігати
- *jubeo, jussi, jussum, ēre 2* наказувати
- *dico, dixi, dictum, ěre 3* говорити
- *sentio, sensi, sensum, ĩre 4* відчувати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **audiēbas, possunt, salutamini, amata es**

(*audio, ĩvi, ĩtum, ĩre* слухати; *possum, potui, -, posse* могли; *saluto, āvi, ātum, āre* вітати; *amo, āvi, ātum, āre* кохати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Pater filiis suis saepe de victoribus Olympiōrum narrat.*
- *Scriptōres vetēres tradunt Romūlum et Remum Romam condidisse.*

condo, dīdi, dītum, ẽre *засновувати*
de *про*
filius, i m *син*
narro, āvi, ātum, āre *розповідати*
Olympia, ōrum n, pl. *Олімпійські ігри*
pater, tris m *батько*
Remus, i m *Рем*
Roma, ae f *Рим*
Romŭlus, i m *Ромул*
saepe *часто*
scriptor, ōris m *письменник*
suus, a, um *свій, я, є*
trado, dīdi, dītum, ẽre *повідомляти*
vetus, ẽris *давній, я, є*
victor, ōris m *переможець*

МКР 2 (16)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *laudo, laudāvi, laudātum, laudāre* – хвалити
- *fleo, flevi, flectum, flēre* – плакати
- *colo, colui, cultum, colēre* – обробляти, шанувати
- *munio, munivi, munitum, munīre* – укріплювати

2) Визначте латинську основу слів: **секрет, таблиця, апеляція, депресія**

(*secretum, i m* секрет, таємниця; *tabella, ae f* таблиця; *appellatio, onis f* апеляція, оскарження, звернення до суду; *depressio, onis f* пригнічення).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 16, 37
- порядкові 5-ий, 18-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *dormio, īvi, ītum, īre* 4 спати
- *cognosco, nōvi, nītum, ěre* 3 пізнавати
- *rideo, risi, risum, ěre* 2 сміятися, глузувати
- *specto, āvi, ātum, āre* 1 спостерігати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **negant, egeritis, vapulabo, sequimur**

(*nego, āvi, ātum, āre* заперечувати; *ago, egi, actum, ěre* робити; *vapūlo, āvi, (āturus), āre* зазнавати поразки; *sequor, secutus sum, sequi* слідувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Illi viro sapienti libri multi et boni sunt.*
- *Vergilius in testamento suo carmina sua cremari iussit.*

bonus, a, um *хороший, добрий*
carmen, ĩnis n *вїри*
cremo, āvi, ātum, āre *спалювати*
et *і*
ille, illa, illud *той, він*
in *в*
jubeo, jussi, jussum, ěre *наказувати*
liber, bri m *книга, твір*
multus, a, um *численний, а, е*
sapiens, ntis *розумний, мудрий*
sum, fui, -, esse *бути*
suus, a, um *свій, я, є*
testamentum, i n *заповіт*
Vergilius, i m *Вергілій*
vir, i m *чоловік*

МКР 2 (17)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *delecto, delectāvi, delectātum, delectāre* – веселити
- *respondeo, respondi, responsum, respondēre* – відповідати
- *destruo, destruxi, destructum, destruēre* – руйнувати
- *punio, punivi, punitum, punīre* – карати

2) Визначте латинську основу слів: **колонія, фундамент, імперія, симфонія**

(*colonia, ae f* поселення, колонія; *fundamentum, i n* фундамент; *imperium, i n* імперія; *symphonia, ae f* симфонія, музика).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 17, 38
- порядкові 4-ий, 19-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *pareo, ui, itum, ēre* 2 виконувати
- *lavo, āvi, ātum, āre* 1 купати
- *cano, cecīni, cantum, ēre* 3 грати на музичному інструменті
- *dissentio, nsi, nsum, īre* 4 суперечити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **actum erit, punīt, didīci, sequebāntur**

(*ago, egi, actum, ēre* робити; *punio, īvi, itum, īre* карати; *disco, didīci, -, ēre* вчитися; *sequor, secutus sum, sequi* слідувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Carmīna ejus poētae et viri et puēri legēre amant.*
- *Satis intellegimus linguam Latīnam nobis utīlem esse.*

amo, āvi, ātum, āre *любити*

carmen, ĩnis n *вiри*

et *i*

intellĕgo, xi, ctum, ěre *розуміти*

is, ea, id *цей, ця, це*

Latīnus, a, um *латинський, а, е*

lego, legi, lectum, ěre *читати*

lingua, ae f *мова*

nos *ми*

poeta, ae m *поет*

puer, puĕri m *дитина*

satis *досить, достатньо*

sum, fui, -, esse *бути*

utīlis, e *корисний*

vir, i m *чоловік (доросла людина)*

МКР 2 (18)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *amo, amāvi, amātum, amāre* – кохати, любити
- *mereo, merui, meritum, merēre* – прислужитися, робити
- *detraho, detraxi, detractum, detrahēre* – забирати
- *aperio, aperui, apertum, aperīre* – відчиняти, відкривати

2) Визначте латинську основу слів: **релігія, аліменти, базис, конституція**

(*religio, religionis* f набожність, релігія; *alimentum, i n* плата за виховання, аліменти; *basis, is* f основа, базис; *constitutio, onis* f конституція, постанова).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 18, 39
- порядкові 3-ій, 20-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *censeo, censui, censum, ēre* 2 оцінювати
- *expedio, īvi, ītum, īre* 4 споряджати, готувати
- *numero, āvi, ātum, āre* 1 рахувати
- *pudeo, dui, dītum, ēre* 2 соромитися

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **secutus es, laudavērimus, acti erunt, puniunt**

(*sequor, secutus sum, sequi* слідувати; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *ago, egi, actum, ēre* робити; *punio, īvi, ītum, īre* карати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Vergilius, Ovidius, Horatius poētae antīqui Romāni sunt.*
- *Caesar iussit milītes castra ponēre.*

antīquus, a, um *старий, давній, античний*

Caesar, āris m *Цезар*

castra, ōrum n, pl *табір*

Horatius, ii m *Горацій*

jubeo, jussi, jussum, ēre *наказувати*

miles, ītis m *воїн, солдат*

Ovidius, ii m *Овідій*

poeta, ae m *поет*

pono, posui, positum, ēre *розміщувати, будувати*

Romanus, a, um *римський, а, е*

sum, fui, -, esse *бути*

Vergilius, i m *Вергілій*

МКР 2 (19)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *invito, invitāvi, invitātum, invitāre* – запрошувати
- *exerceo, exercui, exercitum, exercēre* – тренувати
- *incendo, incendi, incensum, incendēre* – підпалювати
- *invenio, inveni, inventum, invenīre* – знаходити, відкривати

2) Визначте латинську основу слів: **порт, статут, адміністрація, бібліотека**

(*portus, us m* порт, гавань; *statūtum, i n* статут; *administratio, onis f* управління, адміністрація; *bibliotheca, ae f* бібліотека).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 19, 40
- порядкові 2-ий, 11-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *tego, texi, tectum, ěre 3* захищати
- *evenio, vēvi, ventum, ĩre 4* іти, виходити
- *sustineo, tinui, tentum, ěre 2* терпіти
- *raso, āvi, ātum, āre 1* заспокоювати, мирити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **vicēritis, egerint, secuta erat, mones**

(*vinco, vici, victum, ěre* перемогати; *ago, egi, actum, ěre* робити; *sequor, secutus sum, sequi* слідувати; *mones, ui, ĩtum, ěre* нагадувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Dux militibus arma dat.*
- *Caesar cognōvit hostium copias a castris suis non longe abesse.*

absum, afui, -, abesse *бути на відстані*

arma, ōrum n, pl *зброя*

Caesar, āris m *Цезар*

castra, ōrum n, pl. *табір*

cognosco, nōvi, nītum, ěre *взнавати*

copia, ae f pl. *військо*

do, dedi, datum, dāre *давати*

dux, dicis m *полководець*

hostis, is m *ворог*

longe *далеко*

miles, ĩtis m *воїн*

suus, a, um *свій, я, є*

МКР 2 (20)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *monstro, monstrāvi, monstrātum, monstrāre* – показувати
- *iubeo, iussi, iussum, iubēre* – наказувати
- *inclūdo, inclūsi, inclusum, includēre* – укладати
- *sepelio, sepelīvi, sepultum, sepelīre* – ховати

2) Визначте латинську основу слів: **інтервал, патрон, терор, коментарій**

(*intervallum*, *i n* відстань, строк, інтервал; *patronus*, *i m* покровитель, захисник, патрон; *terror, oris m* страх, жах; *commentarium*, *i n* коментарій, нотатки).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 20, 41
- порядкові 1-ий, 12-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *laedo, laesi, laesum, ēre* 3 ображати, кривдити
- *maereo, ui, -, ēre* 2 сумувати, тужити
- *nescio, īvi, ītum, īre* 4 не знати
- *planto, āvi, ātum, āre* 1 саджати, глибоко закопувати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **praestitero, audivērāmus, capītis, sequēmur**

(*praesto, stīti, stītum, āre* стояти попереду; *audio, īvi, ītum, īre* слухати; *capio, cepi, captum, ēre* ловити; *sequor, secutus sum, sequi* слідувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Urbs hostium a militibus Romānis capitur.*
- *Caesar tradit disciplinam Druīdum in Britannia repertam esse.*

Britannia, ae f *Британія*

Caesar, āris m *Цезар*

capio, cepi, captum, ēre *брати, взяти*

disciplīna, ae f *вчення*

Druīdes, um m, pl. *друїди*

hostis, is m *ворог*

in *в*

miles, ītis m *воїн*

reperio, repperi, repertum, īre *відкривати, виникати*

Romanus, a, um *римський, а, е*

sum, fui, -, esse *бути*

trado, didi, ditum, ēre *повідомляти*

urbs, urbis f *місто*

МКР 2 (21)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *migro, migrāvi, migrātum, migrāre* – переходити, переїжджати
- *compleo, complevi, completum, complēre* – поповнювати
- *introduco, introduxi, introductum, introducēre* – вводити
- *servio, servīvi, servītum, servīre* – піклуватися

2) Визначте латинську основу слів: **оракул, експерт, цензор, принцип**

(*oracūlum, i n* оракул, пророцтво; *expertus, a, um* досвідчений; *ensor, oris m* суворий критик, цензор; *principium, i n* основа, принцип).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 1, 42
- порядкові 20-ий, 4-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *latro, āvi, ātum, āre* 1 гавкати, брехати
- *maneo, mansi, mansum, ēre* 2 тривати
- *necto, nexui, nexum, ěre* 3 зв'язувати, з'єднувати
- *partio, īvi, ītum, īre* 4 ділити, домовлятися

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **capiam, laudātae eritis, vicīsti, amo**

(*capio, cepi, captum, ěre* ловити; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *vinco, vici, victum, ěre* перемогати; *amo, āvi, ātum, āre* кохати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Omnes homīnes natūra libertāti student.*
- *Ubi peccat aetas maior, male discit minor.*

aetas, ātis f *вік*

disco, didīci, -, ēre *вчитися*

homo, īnis m *людина*

libertas, ātis f *воля, свобода*

major, majus *більший*

male *погано*

minor, minus *менший*

natūra, ae f *природні здібності, природа*

omnis, e *весь*

pecco, āvi, ātum, āre *грішити*

studeo, ui, -, ēre *прагнути*

ubi *де*

МКР 2 (22)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *oro, orāvi, orātum, orāre* – благати, молити
- *moveo, movi, motum, movēre* – рухати
- *cresco, crevi, cretum, crescēre* – виростати
- *sitio, sitīvi, sitītum, sitīre* – відчувати спрагу

2) Визначте латинську основу слів: **публікація, формальний, окупація, атлет**

(*publicatio, onis f* розголошення. публікація; *formalis, e* формальний; *occupatio, onis f* окупація, захоплення; *athleta, ae m* атлет).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 2, 43
- порядкові 19-ий, 5-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *loco, āvi, ātum, āre 1* розміщувати
- *misceo, miscui, mixtum, ēre 2* змішувати
- *carpo, psi, ptum, ěre 3* рвати, ловити
- *venio, veni, ventum, ĩre 4* приходити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **auditi erimus, vincērat, monuēras, punit**

(*audio, ĩvi, ĩtum, ĩre* слухати; *vinco, vici, victum, ěre* перемагати; *moneo, ui, ĩtum, ēre* нагадувати; *punio, ĩvi, ĩtum, ĩre* карати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Varia genēra animalium Afrīcam habitant.*
- *Plaudīte, amīci, finīta est comoedia.*

Afrīca, ae f *Африка*

amīcus, i m *друг, товариш*

anīmal, ālis n *тварина*

comoedia, ae f *комедія*

finio, īvi, ītum, īre *закінчувати*

genus, ěris n *рід, вид*

habīto, āvi, ātum, āre *населяти*

plaudo, plausi, plausum, ěre *плескати в долоні*

sum, fui, -, esse *бути*

varius, a, um *різний, різноманітний*

МКР 2 (23)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *rapto, raptāvi, raptātum, raptāre* – красти
- *retineo, retinui, retentum, retinēre* – затримувати, тримати
- *dico, dixi, dictum, dicēre* – говорити
- *stabilio, stabilivi, stabilītum, stabilīre* – утверджувати

2) Визначте латинську основу слів: **консенсус, адвокат, провокація, вілла**

(*consensus, us m* згода, консенсус; *advocatus, i m* захисник, адвокат; *provocatio, onis f* виклик, оскарження; *villa, ae f* маєток, вілла).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 3, 44
- порядкові 18-ий, 6-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *luceo, luxi, -, ēre 2* світити, сяяти
- *mito, āvi, ātum, āre 1* воювати, служити
- *condo, dīdi, dītum, ēre 3* засновувати, будувати
- *vestio, īvi, ītum, īre 4* покривати, одягати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **audior, cepēras, monītus eram, vincunt**

(*audio, īvi, ītum, īre* слухати; *capio, cepi, captum, ēre* ловити; *moneo, ui, ītum, ēre* нагадувати; *vinco, vici, victum, ēre* перемагати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Veritātis oratio simplex est.*
- *Haurit aquam cribro, qui studet sine libro.*

aqua, ae f *вода*

cribrum, i n *сито, решето*

haurio, hausī, haustum, īre *черпати*

liber, bri m *книга, твір*

oratio, ōnis f *промова*

qui, quae, quod *хто; який, котрий*

simplex, icis *простий*

sine *без*

studeo, ui, -, ēre *вчитися*

sum, fui, -, esse *бути*

veritas, ātis f *істина*

МКР 2 (24)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *salto, saltāvi, saltātum, saltāre* – танцювати
- *contineo, contīnui, contentum, continēre* – утримувати
- *scribo, scripsi, scriptum, scribēre* – писати
- *aperio, aperui, apertum, aperīre* – відчиняти, відкривати

2) Визначте латинську основу слів: **метал, папір, колегія, форма**

(*metallum, i n* метал; *papyrus, i m* папірус; *collegium, i n* товариство, колегія; *forma, ae f* форма).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 4, 45
- порядкові 17-ий, 7-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *ludo, lusi, lusum, ěre 3* грати, танцювати
- *ministro, āvi, ātum, āre 1* служити, управляти
- *compleo, plēvi, plētum, ěre 2* виконувати
- *vincio, vinxi, vinctum, ĩre 4* зобов'язувати, захищати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **fuisti, dicta es, laudant, monuērat**

(*sum, fui, -, esse* бути; *dico, dixi, dictum, ěre* говорити; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *monéo, ui, ĩtum, ěre* нагадувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Magister discipūlis carmīna poētārum Romanōrum antiquōrum saepe legit.*

- *Duos qui sequitur lepores, neutrum capit.*
-

antīquus, a, um *старий, давній, античний*

capio, cepi, captum, ēre *ловити*

carmen, īnis n *вірш*

discipulus, i m *учень*

duo, duae, duo *два*

lego, legi, lectum, ēre *читати*

lepus, ōris m *заєць*

magister, tri m *вчитель*

neutrum, tra, trum *жоден з двох*

poeta, ae m *поет*

qui, quae, quod *хто; який, котрий*

Romanus, a, um *римський, а, е*

saepe *часто*

sequor, secūtus sum, sequi *переслідувати*

МКР 2 (25)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *ambulo, ambulāvi, ambulātum, ambulāre* – гуляти
- *doceo, docui, doctum, docēre* – вчити, навчати
- *pingo, pinxi, pictum, pingēre* – малювати
- *erudio, erudivi, eruditum, erudīre* – навчати

2) Визначте латинську основу слів: **корона, магістрат, стипендія, провінція**

(*corona, ae f* вінок, межа; *magistratus, us m* магістрат, влада; *stipendium, i n* стипендія; *provincia, ae f* провінція).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 5, 46
- порядкові 16-ий, 8-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *nato, āvi, ātum, āre* 1 плавати
- *cado, cecīdi, casūrus, ěre* 3 падати, гинути
- *permaneo, mansi, (mansum), ěre* 2 тривати
- *supervenio, vēni, ventum, ĩre* 4 з’являтися, приходити на допомогу

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **auditis, laudavĕrat, fuĕrit, dicti sunt**

(*audio, ĩvi, ĩtum, ĩre* слухати; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *sum, fui, -, esse* бути; *dico, dixi, dictum, ěre* говорити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Ejus poētae carmīna a discipūlis meis leguntur.*

- *Roma locūta, causa finīta.*

carmen, īnis n *вірш*

causa, ae f *справа (юридична)*

discipulus, i m *учень*

finio, īvi, ītum, īre *закінчувати*

is, ea, id *цей, ця, це*

lego, legi, lectum, ěre *читати*

loquor, locūtus sum, loqui *говорити, висловлюватися*

meus, a, um *мій, я, є*

poeta, ae m *поет*

Roma, ae f *Рим*

МКР 2 (26)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *delecto, delectāvi, delectātum, delectāre* – розважати
- *fleo, flevi, flectum, flēre* – плакати
- *gero, gessi, gestum, gerēre* – вести
- *reperio, reppēri, repertum, reperīre* – відкривати

2) Визначте латинську основу слів: **президія, орнамент, консилиум, депозит**

(*praesidium*, *i n* підтримка; *ornamentum*, *i n* прикраса; *consilium*, *i n* рада; *depositum*, *i n* відкладання; річ віддана на збереження).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 6, 47
- порядкові 15-ий, 9-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *canto, āvi, ātum, āre* 1 співати
- *pando, pandi, passum, ēre* 3 розповсюджувати
- *persuadeo, suāsi, suāsum, ēre* 2 переконувати
- *reperio, reppēri, repertum, īre* 4 розшукувати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **ornatis, ero, loquēbaris, nomināvit**

(*orno, āvi, ātum, āre* прикрашати; *sum, fui, -, esse* бути; *loquor, locūtus sum, loqui* казати; *nomīno, āvi, ātum, āre* називати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Homo, verum non dicens, mendax appellātur.*

- *Quod licet Jovi, non licet bovi.*
-

appello, āvi, ātum, āre *називати*

bos, bovis m *бик, віл*

dico, dixi, dictum, ēre *казати, говорити*

homo, ĩnis m *людина*

Jupĭtter, Jovis m *Юпітер*

licet, licuit, ēre *дозволено, можна*

mendax, ācis *брехливий*

quod *що*

verum, i n *правда*

МКР 2 (27)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *porto, portāvi, portātum, portāre* – носити
- *teneo, tenui, tentum, tenēre* – тримати
- *incendo, incendi, incensum, incendere* – палити
- *dormio, dormīvi, dormītum, dormīre* – спати, бути безтурботним

2) Визначте латинську основу слів: **ректор, мур, епіграма, фабула**

(*rector, oris m* ректор, керівник; *murus, i m* мур; *epigramma, atis n* напис, епіграма; *fabūla, ae f* фабула, сюжет).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 7, 48
- порядкові 14-ий, 10-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *castigo, āvi, ātum, āre 1* засуджувати, карати
- *pello, pepūli, pulsum, ěre 3* розбивати, коливати
- *moveo, movi, motum, movēre 2* рухати
- *scio, īvi, ītum, īre 4* знати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **fueritis, loqueris, nomīnāvīmus, ornānt**

(*sum, fui, -, esse* бути; *loquor, locūtus sum, loqui* казати; *nomīno, āvi, ātum, āre* називати; *orno, āvi, ātum, āre* прикрашати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *In ignem incīdi, fumum fugiens.*
- *Si vis vincēre, disce pati.*

disco, didīci, -, ěre *вчитися*

fugio, fugi, fugitūrus, ěre *уникати*

fumus, i m *дим*

ignis, is m *вогонь*

in *в*

incīdo, di, -, ěre *потрапляти*

patior, passus sum, pati *терпіти*

si *якщо*

vinco, vici, victum, ěre *перемогати*

volo, volui, -, velle *хотіти, бажати*

МКР 2 (28)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *saluto, salutāvi, salutātum, salutāre* – вітати
- *alo, alui, alitum, alere* – годувати, виховувати
- *gero, gessi, gestum, gerere* – вести
- *reperio, repperi, repertum, reperire* – відкривати

2) Визначте латинську основу слів: **конституція, депресія, патрон, формальний**

(*constitutio, onis f* конституція, постанова; *depressio, onis f* пригнічення; *patronus, i m* покровитель, захисник, патрон; *formalis, e* формальний).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 8, 49
- порядкові 13-ий, 2-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *comprobo, āvi, ātum, āre* 1 свідчити, підтверджувати
- *posco, posui, poscītum, poscere* 2 шкодити
- *pello, pepuli, pulsum, ere* 3 розбивати, коливати
- *moveo, movi, motum, movere* 2 рухати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **habitābat, fueram, nomināvisti, locūtus est**

(*habito, āvi, ātum, āre* мешкати; *sum, fui, -, esse* бути; *nomino, āvi, ātum, āre* називати; *loquor, locūtus sum, loqui* казати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Alpibus superātis, Hannibal in Italia cum Romānis bellum gessit.*
- *Legem brevem esse oportet.*

Alpes, ium m, pl *Альпи*

bellum, i n *війна*

brevis, e *короткий*

cum *з*

gero, gessi, gestum, ěre *вести*

Hannībal, ālis m *Ганнібал*

in *в*

Italia, ae f *Італія*

lex, legis f *закон*

oportet, uit, -, ěre *треба, слід, належить*

Romanus, i m *римлянин*

sum, fui, -, esse *бути*

supero, āvi, ātum, āre *долати*

МКР 2 (29)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *aedifico, aedificāvi, aedificātum, aedificāre* – будувати
- *maneo, mansi, mansum, manēre* – тривати
- *condo, condīdi, condītum, condēre* – засновувати
- *scio, scīvi, scītum, scīre* – знати

2) Визначте латинську основу слів: **цитата, формула, мускул, літера**

(*citatus, a, um* згаданий, цитований; *formula, ae f* формула; *musculus, i m* мускул, м'яз; *littera, ae f* літера, буква).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 9, 50
- порядкові 12-ий, 3-ій

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *comprobo, āvi, ātum, āre* 1 свідчити, підтверджувати
- *posco, posui, posītum, posēre* 2 шкодити
- *valeo, lui, ĭtum, ēre* 2 мати значення, прагнути
- *munio, īvi, ĭtum, īre* 4 укріплювати, захищати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **erit, locūti erant, habitābatis, vidi**

(*sum, fui, -, esse* бути; *loquor, locūtus sum, loqui* казати; *habito, āvi, ātum, āre* мешкати; *video, vidi, visum, ēre* бачити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Tarquinio Superbo regnante, Pythagōras in Italiam vēnit.*
- *Diligēre parentes prima naturae lex est.*

dilīgo, lexi, lectum, ěre *поважати*

in *в,до*

Italia, ae f *Італія*

lex, legis f *закон*

natura, ae f *природа*

parens, ntis m, f pl. *батьки*

primus, a, um *перший, а, е*

Pythagōras, ae m *Піфагор*

regno, āvi, ātum, āre *царювати*

sum, fui, -, esse *бути*

Tarquinius Superbus *Тарквіній Гордий*

venio, veni, ventum, ĩre *прибувати*

МКР 2 (30)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *capto, captāvi, captātum, captāre* – хапати, ловити
- *redeo, redii, reditum, redēre* – повертати
- *duco, duxi, ductum, ducēre* – вести
- *resilio, resilui, resultum, resiliēre* – відскакувати

2) Визначте латинську основу слів: **інтеграція, континент, привілей, облігація**

(*integratio, onis f* інтеграція, відновлення; *contīnentus, ntis m* континент, материк, тверда земля; *privilegium, i n* привілей, пільга; *obligatio, onis f* зобов'язання).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні *10, 51*
- порядкові *11-ий, 4-ий*

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *damno, āvi, ātum, āre 1* критикувати, звинувачувати
- *veho, vexi, vectum, ěre 3* носити, летіти
- *terreo, ui, ĭtum, ěre 2* лякати, гнати
- *polio, ĭvi, ĭtum, ĭre 4* полірувати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **laudābo, estis, vidērunt, locūta erit**

(*laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *sum, fui, -, esse* бути; *video, vidi, visum, ěre* бачити; *loquor, locūtus sum, loqui* казати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Dionysius tyrannus, Syracūsis expulsus, Corinthum vēnit.*

- *De gustibus non est disputandum.*

Corinthus, i f *Коринф*

de *про*

Dionisius, i m *Діонісій*

dispūto, āvi, ātum, āre *сперечатися*

expello, pūli, pulsum, ěre *виганяти*

gustus, us m *смак*

sum, fui, -, esse *бути*

Syracūsae, ārum f, pl *Сиракузи*

tyrannus, i m *правитель*

venio, veni, ventum, ĩre *прибувати*

МКР 2 (31)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *armo, armāvi, armātum, armāre* – озброювати
- *noceo, nocui, nocitum, nocēre* – шкодити
- *instruo, instruxi, instructum, instruere* – розробляти
- *custodio, custodivi, custoditum, custodire* – охороняти

2) Визначте латинську основу слів: **поет, консул, імпорт, прокламація**

(*poeta, ae m* поет; *consul, is m* консул; *importo, 1*ввозити; *proclamatio, onis f* оголошення, об'ява).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні *11, 52*
- порядкові *10-ий, 5-ий*

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *sano, āvi, ātum, āre* 1 лікувати
- *vivo, vixi, victum, ēre* 3 жити
- *dormio, īvi, ītum, īre* 4 спати
- *video, vidi, visum, ēre* 2 бачити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **legitur, respondebat, docuerant, laudata sum**

(*lego, legi, lectum, ēre* читати; *respondeo, sponsi, sponsum, ēre* відповідати; *doceo, cui, ctum, ēre* навчати; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Equi donāti dentes non inspiciuntur.*
- *Dediscit anīmus sero, quod didicit diu.*

anĭmus, i m *розум, думка*

dedisco, didīci, -, ěre *забувати*

dens, dentis m *зуб*

disco, didīci, -, ěre *вчити*

diu *довго*

dono, āvi, ātum, āre *дарувати*

equus, i m *кінь*

inspicio, pexi, pectum, ěre *дивитися, оглядати*

quod *що*

sero *пізно*

МКР 2 (32)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *praedīco, praedicāvi, praedicātum, praedicāre* – проголошувати
- *taceo, tacui, tacitum, tacēre* – мовчати
- *promitto, promīsi, promissum, promittēre* – обіцяти
- *vincio, vinxi, vinctum, vincīre* – захищати

2) Визначте латинську основу слів: **публічний, анафема, індекс, метрополія**

(*publicus, a, um* громадський, публічний; *anathēma, ae f* анафема, прокляття; *index, icis m* показник; *metropolis, is f* столиця).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 12, 53
- порядкові 9-ий, 11-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *erro, āvi, ātum, āre* 1 помилятися
- *divīdo, vīsi, vīsum, ēre* 3 ділити
- *exerceo, cui, cītum, ēre* 2 вправляти, навчати
- *audio, īvi, ītum, īre* 4 слухати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **dividītis, leguntur, audivēram, laudātae sunt**

(*divīdo, vīsi, vīsum, ēre* розділяти; *lego, legi, lectum, ēre* читати; *audio, īvi, ītum, īre* слухати; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Socrātes saepe verum ridens dicēbat.*

- *Nullus locus tibi dulcior esse debet patria.*

debeo, uī, ĭtum, ēre *бути повинним*

dico, dixi, dictum, ēre *казати, говорити*

dulcis, e *приємний*

locus, i m *місце*

nullus, a, um *ніякий, а, е*

patria, ae f *батьківщина* *Й*

rideo, risi, risum, ēre *сміятися*

saepe *часто*

Soctātes, is m *Сократ*

sum, fui, -, esse *бути*

tu *ти*

verum, i n *правда*

МКР 2 (33)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *rogo, rogāvi, rogātum, rogāre* – запитувати
- *pareo, parui, paritum, parēre* – шанувати
- *sero, serui, sertum, serēre* – сплітати
- *praevenio, praeveni, praevenitum, praevenire* – випереджати

2) Визначте латинську основу слів: **арбітр, лінія, міністр, культура**

(*arbiter, tri m* суддя, претор; *linea, ae f* нитка, шнур, лінія; *minister, tri m* слуга, служитель; *cultura, ae f* виховання).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 13, 54
- порядкові 8-ий, 12-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *narro, āvi, ātum, āre* 1 розповідати
- *sentio, sensi, sensum, ire* 4 відчувати, знати
- *obsideo, sēdi, sessum, ēre* 2 оточувати
- *duco, xi, ctum, ēre* 3 вести

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **credunt, legit, laudaverātis, docti estis**

(*credo, dīdi, dītum, ēre* вірити; *lego, legi, lectum, ēre* читати; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *doceo, cui, ctum, ēre* навчати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Augusto regnante, Romae littērae artesque florēbant.*
- *Verum plus uno esse non potest.*

ars, artis f *мистецтво*

Augustus, i m *Август*

floreo, ui, -, ēre *процвітати*

littēra, ae f *наука*

non *не*

plus *більше*

possum, potui, -, posse *могти*

regno, āvi, ātum, āre *правити*

Roma, ae f *Рим*

sum, fui, -, esse *бути*

unus, a, um *один, єдиний*

verum, i n *істина*

МКР 2 (34)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *supero, superāvi, superātum, superāre* – долати, підкоряти
- *retineo, retinui, retentum, retinēre* – затримувати
- *trado, tradidi, traditum, tradēre* – віддавати
- *obeo, obii, obitum, obīre* – відвідувати

2) Визначте латинську основу слів: **аудиторія, культ, експорт, радіус**

(*auditorium, i n* аудиторія, школа, зал; *cultus, us m* вшанування, поклоніння; *exporto, 1* вивозити; *radius, i m* промінь, радіус, паличка).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 14, 55
- порядкові 7-ий, 13-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *comprobo, āvi, ātum, āre 1* свідчити, підтверджувати
- *posco, posui, positum, poscere 2* шкодити
- *valeo, lui, itum, ēre 2* мати значення, прагнути
- *munio, īvi, itum, īre 4* укріплювати, захищати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **ornāmur, scribis, laudavērint, audītus es**

(*orno, āvi, ātum, āre* прикрашати; *scribo, scripsi, scriptum, ēre* писати; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *audio, īvi, itum, īre* слухати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Ex agro non culto frustra fructus exspectabuntur.*
- *Imperāre sibi maximum imperium est.*

ager, agri m *поле*

cultus, a, um *оброблений, а, е*

ex vīd, з

exspecto, āvi, ātum, āre *чекати, очікувати*

fructus, us m *врожай*

frustra *даремно*

imperium, i n *влада*

impĕro, āvi, ātum, āre *наказувати*

maximus, a, um *найбільший, а, е*

sui *себе*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР 2 (35)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *vito, vitāvi, vitātum, vitāre* – обминати, рятувати
- *obsideo, obsēdi, obsessum, obsidēre* – оточувати
- *vinco, vici, victum, vincēre* – перемагати
- *saepio, saepsi, saeptum, saepīre* – зберігати

2) Визначте латинську основу слів: **авторитет, контрибуція, сатира, мутація**

(*auctoritas, ātis f* авторитет, сила; *contributio, onis f* збір, платіж; *satūra, ae f* сатира, віршований твір викривального характеру; *mutatio, ōnis f* зміна).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 15, 56
- порядкові 6-ий, 14-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *credo, dīdi, dītum, ēre* 3 вірити
- *impero, āvi, ātum, āre* 1 наказувати
- *taceo, tacui, tacītum, ēre* 2 мовчати
- *scio, īvi, ītum, īre* 4 знати, помічати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **egērimus, negabōr, ductus est, fles**

(*ago, egi, actum, agēre* діяти; *nego, āvi, ātum, āre* заперечувати; *duco, xi, ctum, ēre* вести; *fleo, ēvi, ētum, ēre* плакати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Felix, qui pro patria pugnans moritur.*

- *Nam tam praeclarum est scire Latine, quam turpe nescire.*

felix, icis *щасливий*

Latīne *латиною*

morior, mortuus sum, mori *умирати*

nam *адже*

nescio, īvi, ītum, īre *не знати*

patria, ae f *батьківщина*

praeclārus, a, um *прекрасний, а, е*

pro *за*

pugno, āvi, ātum, āre *боротися*

qui, quae, quod *хто; який, котрий*

scio, īvi, ītum, īre *знати*

sum, fui, -, esse *бути*

tam ... quam *настільки ... настільки*

turpis, e *ганебний, а, е*

МКР 2 (36)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *visito, visitāvi, visitātum, visitāre* – відвідувати
- *valeo, valui, valitum, valēre* – прагнути
- *cado, cecidi, casum, cadere* – подати
- *saevio, saevīvi, saevitum, saevīre* – лютувати, божеволіти

2) Визначте латинську основу слів: **компроміс, автор, сенатор, цивільний**

(*compromissum, i n* взаємна обіцянка, компроміс; *auctor, oris m* засновник, творець, автор; *senator, oris m* сенатор; *civilis, e* громадянський, цивільний).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 16, 57
- порядкові 5-ий, 17-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *pingo, pinxi, pictum, ere 3* малювати
- *neco, āvi, ātum, āre 1* вбивати
- *respondeo, sponsi, sponsum, ere 2* відповідати
- *punio, īvi, ītum, īre 4* карати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **locuti sumus, flent, egēro, negabimur**

(*loquor, locūtus sum, loqui* казати; *fleo, ēvi, ētum, ere* плакати; *ago, egi, actum, agere* діяти; *nego, āvi, ātum, āre* заперечувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Poēta est loquens pictūra.*
- *Duobus litigantibus tertius gaudet.*

duo, duae, duo *два*

gaudeo, gavīsus sum, gaudēre *радіти*

litīgo, āvi, ātum, āre *сперечатися, сваритися*

loquor, locūtus sum, loqui *говорити*

pictūra, ae f *картина*

poema, ae f *поема*

sum, fui, -, esse *бути*

tertius, a, um *третій, я, є*

МКР 2 (37)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *celebro, celebrāvi, celebrātum, celebrāre* – прославляти
- *sedeo, sedi, sessum, sedēre* – сидіти
- *curo, cucurri, cursum, curĕre* – бігти
- *vestio, vestīvi, vestītum, vestīre* – покривати, одягати

2) Визначте латинську основу слів: **конкурс, аргумент, теологія, раціональний**

(*concursum, us m* скупчення, зібрання, напад; *argumentum, i n* доказ, суть, основа, фактична підстава; *theologia, ae f* теологія, богослів'я; *rationalis, e* помірний, розумний).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 17, 58
- порядкові 4-ий, 16-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *laboro, āvi, ātum, āre* 1 працювати
- *promitto, mīsi, missum, ěre* 3 обіцяти
- *pervenio, vēni, ventum, ĩre* 4 приходити
- *noceo, cui, ĩtum, ěre* 2 шкодити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: *negabĕris, condita est, punīris, egĕrĭnt*

(*nego, āvi, ātum, āre* заперечувати; *condo, dīdi, dītum, ěre* засновувати; *punio, ĩvi, ĩtum, ĩre* карати; *ago, egi, actum, agĕre* діяти).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Regibus Romā expulsis, Romāni duos consules creavĕrunt.*

- *Virtus nihil expetit praemii.*

consul, is m *консул*

creo, āvi, ātum, āre *обирати*

duo, duae, duo *два*

expello, pūlli, pulsum, ěre *виганяти*

expĕto, īvi, ītum, īre *домагатися, вимагати*

nihil *нічого*

praemium, i n *винагорода*

rex, regis m *цар*

Roma, ae f *Рим*

Romānus, i m *римлянин*

virtus, ūtis f *добродіє*

МКР 2 (38)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *delecto, delectāvi, delectātum, delectāre* – розважати, веселити
- *voveo, vovi, votum, vovēre* – урочисто обіцяти
- *cresco, crevi, cretum, crescēre* – рости, виникати
- *vincio, vinxi, vinctum, vincīre* – захищати

2) Визначте латинську основу слів: **професія, оратор, конфлікт, акцент**

(*professio, onis f* професія, спеціальність; *orātor, oris m* промовець, оратор; *conflictus, us m* удар, сутичка; *accentus, us m* наголос, акцент).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 18, 59
- порядкові 3-ій, 15-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *doceo, cui, ctum, ēre* 2 навчати
- *verso, āvi, ātum, āre* 1 спілкуватися
- *satāgo, satēgi, satactum, satagēre* 3 клопотатися
- *munio, īvi, ītum, īre* 4 укріплювати, захищати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **capior, egērāmus, locūtae erunt, monētur**

(*capio, cepi, captum, ēre* ловити; *ago, egi, actum, agēre* діяти; *loquor, locūtus sum, loqui* казати; *moneo, ui, ītum, ēre* нагадувати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Me absente, consilium finītum est.*
- *Corrige praeteritum, praesens rege, cerne futurum.*

absens, ntis *відсутній*

cerno, crevi, cretum, ěre *визначати, передбачати*

consilium, i n *нарада*

corrġgo, rexi, rectum, ěre *виправляти*

ego *я*

finio, ĩvi, ĩtum, ĩre *завершувати, закінчувати*

futŭrum, i m *майбутнє*

praesens, ntis *теперішній, я, є*

praeterĭtus, a, um *минулий, а, є*

rego, rexi, rectum, ěre *управляти, керувати*

sum, fui, -, esse *бути*

МКР 2 (39)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *appello, appellāvi, appellātum, appellāre* – оголошувати
- *tondeo, totondi, tonsum, tonsēre* – грабувати
- *credo, credīdi, credītum, credēre* – вірити
- *sancio, sanxi, sanctum, sancīre* – освячувати

2) Визначте латинську основу слів: **прогрес, конспект, акція, операція**

(*progressus, us m* рух вперед, успіх; *conspectus, us m* вид, огляд; погляд; *actio, onis f* дія, діяльність; *operatio, onis f* справа, дія, вплив).

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні 19, 60
- порядкові 2-ий, 18-ий

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *puto, āvi, ātum, āre* 1 думати
- *solvo, solvo, solūtum, ēre* 3 звільнити, платити
- *removeo, mōvi, mōtum, ēre* 2 віддаляти
- *reperio, reppēri, repertum, īre* 4 відкривати, визнавати

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **egērat, hortatus sum, salutānt, capiēmīni**

(*ago, egi, actum, agēre* діяти; *hortor, ātus sum, āri* переконувати; *saluto, āvi, ātum, āre* вітати; *capio, cepi, captum, ēre* ловити).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Caesar, in mari navīgans, a pirātis captus est.*
- *Tria verba non potest jungere.*

Caesar, āris m *Цезар*

capto, āvi, ātum, āre *захоплювати*

in *в*

jungo, junxi, junctum, ěre *зв'язувати*

mare, is n *море*

navigo, āvi, ātum, āre *плисти (на судні)*

non *не*

pirata, ae m *пірат*

possum, potui, -, posse *могти*

sum, fui, -, esse *бути*

tres, tria *три, троє*

verbum, i n *слово*

МКР 2 (40)

1) Утворіть усі форми дієприкметників та інфінітивів від дієслів:

- *dono, donāvi, donātum, donāre* – дарувати
- *terreo, terrui, territum, terrēre* – лякати
- *decerno, decrēvi, decrētum, decernēre* – вирішувати
- *erudio, erudivi, eruditum, erudīre* – вчити, навчати

2) Визначте латинську основу слів: **провінційний, конспірація, інертний, легітимний**

(*provincialis*, *e* провінційний; *conspiratio, onis f* згода, єдність, змова; *iner, inertis* лінивий, бездіяльний; *legitimus, a, um* законний, правовий, дійсний) .

3) Запишіть словами такі числівники:

- кількісні *20, 61*
- порядкові *1-ий, 19-ий*

4) Утворіть герундій та герундив від дієслів:

- *scio, īvi, ītum, īre* 4 знати
- *lego, legi, lectum, ěre* 3 читати
- *opto, āvi, ātum, āre* 1 обирати
- *noceo, cui, ģtum, ěre* 2 шкодити

5) Визначте особу, число, час, стан, спосіб дієслів та перекладіть їх, враховуючи вказані категорії: **potēram, pugnaverunt, laudāta ero, scribēmūs**

(*possum, potui, -, posse* могли; *pugno, āvi, ātum, āre* битися; *laudo, āvi, ātum, āre* хвалити; *scribo, scripsi, scriptum, ěre* писати).

6) Перекладіть речення та виконайте граматичний аналіз одного з речень:

- *Trojā captā, Graeci domum revertērunt.*

- *Quo quisque est doctior, eo est modestior.*
-

capto, āvi, ātum, āre *захоплювати*

doctus, a, um *вчений, освічений*

domus, us f *дім*

Graecus, i m *грек*

modestus, a, um *скромний, а, е*

quisque *будь-хто*

quo ... eo *чим ... тим*

revertō, verti, versum, ěre *повертатися*

sum, fui, -, esse *бути*

Troja, ae f *Троя*

СЛОВНИК

А

a (+ abl.) (*ким, чим*), *від, з боку*

absens, ntis *відсутній*

absum, afui, -, abesse *бути на відстані*

accipio, cēpi, ceptum, ěre *одержувати*

acer, acris, acre *сильний, а, е*

ad *для, до, у, перед*

Aeneās, ae m *Еней*

aestāte *влітку*

aetas, ātis f *вік*

aeternus, a, um *вічний, а, е*

Afrīca, ae f *Африка*

ager, agri m *поле, земля*

agricola, ae m *землероб*

agricultūra, ae f *сільське господарство*

alius, a, ud *інший, а, е; alius – alius один-другий*

Alpes, ium m, pl *Альпи*

altus, a, um *високий, а, е*

amicitia, ae f *дружба*

amīcus, i m *друг, товариш*

amo, āvi, ātum, āre *любити*

amor, ōris m *кохання*
 anīmal, ālis n *тварина*
 anīmus, i m *розум, думка*
 antīquus, a, um *старий, давній, античний*
 appello, āvi, ātum, āre *називати*
 apud y
 aqua, ae f *вода*
 arbor, ōris f *дерево*
 arcus, us m *арка*
 ardens, ntis *гарячий, палаючий*
 arma, ōrum n, pl *зброя*
 ars, artis f *мистецтво, ремесло*
 artēria, ae f *артерія*
 at *але, проти*
 ater, atra, atrum *темний, а, е; чорний, а, е; зловісний, а, е*
 auctor, ōris m *автор*
 auctoritas, ātis f *повноваження, відповідальність; повага*
 audax, ācis *сміливий, відважний*
 audio, īvi, ītum, īre *чути*
 Augustus, i m *Август*
 aurum, i n *золото*
 aut *або*
 autumnus, i m *осінь*
 avaritia, ae f *жадібність, скупість*
 avis, is f *птиця*

В

bellum, i n *війна*

bene *добре, хороше*

bonus, a, um *гарний, а, е; хороший, а, е; справедливий, а, е, добрий, а, е*

bos, bovis m *бик, віл*

brevi *невдовзі, скоро*

brevis, e *короткий, а, е*

Britannia, ae f *Британія*

С

Caesar, āris m *Цезар*

canto, āvi, ātum, āre *співати*

capillar, aris n *капіляр*

capio, cepi, captum, ēre *брати, взяти, захопити*

capto, āvi, ātum, āre *захоплювати*

caput, itis n *початок, частина, розділ*

carmen, ĩnis n *вірш, пісня*

castra, ōrum n, pl *табір, укріплення*

causa, ae f *справа (юридична)*

cedāmus (ум. спосіб) *підкоряємось*

celebro, āvi, ātum, āre *прославляти, вихваляти*

cerno, crevi, cretum, ěre *визначати, передбачати*

certo, āvi, ātum, āre *сперечатися*

Cicĕro, ōnis m *Ціцерон*

civis, is m, f *громадянин, громадянка*

civitas, ātis f *держава*

clamor, ōris m *крик*

clarus, a, um *відомий, знаменитий, славний*

claudo, clausi, clausum, ēre *зачиняти*

cogito, āvi, ātum, āre *мислити*

cognosco, nōvi, nītum, ēre *взнавати, пізнавати*

colo, colui, cultum, ēre *обробляти*

commemōro, āvi, ātum, āre *нагадувати, пригадувати*

commūnis, e *загальний, спільний*

comoedia, ae f *комедія*

compositus, a, um *складений, а, е*

concordia, ae f *єдність*

condo, dīdi, dītum, ēre *засновувати*

confirmo, āvi, ātum, āre *зміцнювати*

consilium, i n *нарада*

conspicio, spexi, spectrum, ēre *побачити, дивитися*

constat *відомо*

consul, is m *консул*

contendo, tendi, tentum, ēre *відправлятися*

contra *проти*

copia, ae f pl. *військо*

copia, ae f *багатство*

cor, cordis n *серце*

Corinthus, i f *Коринф*

Cornelius Celsus *Корнелій Цельс (автор твору «Про медицину»)*

cornu, us n *ріг*
corpus, ōris n *організм; тіло*
corrigo, rexi, rectum, ēre *виправляти*
credo, dīdi, dītum, ēre *вірити*
cremo, āvi, ātum, āre *спалювати*
creo, āvi, ātum, āre *обирати*
cribrum, i n *сито, решето*
cultus, a, um *оброблений, а, е*
cum з, *із*
curro, cucurri, cursum, ēre *пливти*

D

Darēus, i m *Дарій*
de з abl. *про, з, під*
debeo, ui, itum, ēre *бути повинним, бути зобов'язаним*
dedisco, didīci, -, ēre *забувати*
defendo, ndi, nsum, ēre *захищати*
delecto, āvi, ātum, āre *захоплювати, тішити, веселити(ся)*
dens, dentis m *зуб*
depello, pūli, pulsum, ēre *втамовувати*
deus, i m *бог*
dico, dixi, dictum, ēre *казати, говорити*
dies, diēi m *день (dies certa певний день)*
diligenter *старанно*
diligo, lexi, lectum, ēre *поважати*

Dionisius, i m *Діонісій*
 dirigo, rexi, rectum, ěre *спрямовувати*
 disciplīna, ae f *вчення*
 discipŭlus, i m *учень*
 disco, didici, -, ěre *вчити, вчитися*
 dispŭto, āvi, ātum, āre *сперечатися*
 diu *довго*
 dives, itis *багатий, а, е*
 divido, vīsi, vīsum, ěre *розділяти, відмежовувати, відділяти*
 divitiae, ārum f, pl. *багатство*
 do, dedi, datum, dāre *давати*
 doceo, cui, ctum, ěre *викладати*
 doctus, a, um *вчений, освічений*
 dolor, ōris m *страждання*
 domus, us f *дім*
 dono, āvi, ātum, āre *дарувати*
 Druīdes, um m, pl. *друїди*
 duco, xi, ctum, ěre *вести; проводити*
 dulcis, e *приємний*
 duo, duae, duo *два*
 dux, dicis m *полководець*

Е

edŭco, āvi, ātum, āre *виховувати, вирощувати*
 ego *я*

epistŭla, ae f *пошання, лист*
equus, i m *кінь*
erudio, īvi, ītum, īre *навчати*
et i, *та*
Eurōpa, ae f *Європа*
ex z abl. z, *із*
exemplar, āris n *приклад*
exemplum, i n *взірець; приклад*
exercitus, us m *військо, армія*
expello, pŭlli, pulsum, ěre *виганяти*
expĕto, īvi, ītum, īre *домагатися, вимагати*
expugno, āvi, ātum, āre *завойовувати*
exspecto, āvi, ātum, āre *чекати, очікувати*

F

facio, feci, factum, ěre *робити, діяти, долати*
factum, i n *справа, вчинок*
febris, is f *пропасниця*
fecundus, a, um *родючий, а, е; багатий, а, е*
felix, īcis *щасливий, а, е*
fidus, a, um *вірний, а, е*
filia, ae f *дочка*
filius, i m *син*
finio, īvi, ītum, īre *завершувати, закінчувати*
firmo, āvi, ātum, āre *гартувати; стверджувати*

firmus, a, um *міцний, а, е*
floreo, ui, -, ēre *процвітати*
flumen, ĩnis n *ріка*
fortis, e *відважний, а, е*
fortitūdo, ĩnis f *міцність; відвага*
fossa, ae f *яма, канава, рів*
fructus, us m *врожай, плід*
frustra *даремно*
fugio, fugi, fugitūrus, ēre *утікати*
fumus, i m *дим*
fur, furis m, f *зłodій, зłodійка; викрадач, викрадачка*
futūrum esse *«завжди буде»*
futūrum, i m *майбутнє*

G

Gallia, ae f *Галлія*
gaudeo, gavīsus sum, gaudēre *радіти*
genus, ěris n *походження*
genus, ěris n *рід, вид*
Germānus, i m *германець*
gero, gessi, gestum, ēre *вести*
Graecus, a, um *грецький, а, е*
Graecus, i m *грек*
gustus, us m *смак*

Н

habeo, ui, itum, ēre *мати, володіти, тримати, зберігати*

habīto, āvi, ātum, āre *жити, мешкати, населяти*

Hannībal, ālis m *Ганнібал*

haurio, hausī, haustum, īre *черпати*

hic, haec, hoc *цей, ця, це*

hiems, hiēmis f *зима*

historia, ae f *історія*

homo, īnis m *людина*

honor, ōris m *почесть, повага*

hora, ae f *час; пора року; година*

Horatius, ii m *Горацій*

hostis, is m *ворог*

hostis, is m *чужинець, ворог*

humānus, a, um *людський, а. е*

І

ignis, is m *вогонь*

ille, illa, illud *той, він*

illustris, e *знаменитий, а, е; славетний, а, е*

imperātor, ōris m *імператор*

imperium, i n *влада*

impĕro, āvi, ātum, āre *наказувати*

importo, āvi, ātum, āre *ввозити*

in *в, до, у*

in з acc. або abl. *в, на, заради, для, стосовно*
incīdo, di, -, ēre *потрапляти*
incipio, cēpi, ceptum, ēre *починати*
incōla, ae m *житель, співвітчизник*
inflammo, āvi, ātum, āre *запалювати; підбурювати*
influo, fluxi, fluxum, ēre *впадати*
ingens, ntis *величезний, а, е*
inimīcus, i m *ворог*
initium, i n *початок*
inopia, ae f *бідність*
inspicio, pexi, pectum, ēre *дивитися, оглядати*
intellēgo, xi, ctum, ēre *розуміти*
inter *між, серед*
invenio, vēni, ventum, īre *винаходити, придумувати*
is, ea, id *цей, ця, це*
Italia, ae f *Італія*
itāque *тому*
iter, itinēris n *похід, шлях, дорога*
iudicium, i n *суд*

J

jubeo, jussi, jussum, ēre *наказувати*
jungo, junxi, junctum, ēre *зв'язувати*
Jupītter, Jovis m *Юпітер*
juro, āvi, ātum, āre *клястися*
juvēnis, is m *молодий, юнак*

L

labor, ōris m *праця; труднощі*

laboro, āvi, ātum, āre *працювати*

Latīne *латиною*

Latīnus, a, um *латинський, а, е*

laudo, āvi, ātum, āre *хвалити*

laurus, i f *лаврова гілка, лавровий вінок*

lego, legi, lectum, ěre *читати*

lepus, ōris m *заєць*

lex, legis f *закон*

liber, bri m *книга, твір*

libertas, ātis f *воля, свобода*

licet, licuit, ěre *дозволено, можна*

lingua, ae f *мова*

litīgo, āvi, ātum, āre *сперечатися, сваритися*

littĕra, ae f *наука*

litus, ōris n *узбережжя*

locus, i m *місце*

longe *далеко*

longitūdo, īnis f *протяжність*

longus, a, um *довгий, а, е; тривалий, а, е*

loquor, locūtus sum, loqui *говорити, висловлюватися*

Lucretius, i m *Лукрецій*

М

magister, tri m *вчитель, наставник*

magistrātus, us m pl. *державна установа*

magnus, a, um *великий, а, е; значний, а, е; численний, а, е*

major, majus *більший*

male *погано*

mare, is n *море*

maximus, a, um *найбільший, а, е*

mendax, ācis *брехливий*

mensis, is f *місяць*

meus, a, um *мій, моя, моє*

miles, itis m *воїн, солдат*

minor, minus *менший*

minuo, ui, ūtum, ěre *змениувати*

mitto, mīsi, missum, ěre *кидати, метати*

modestus, a, um *скромний, а, е*

mons, montis f *гора*

morior, mortuus sum, mori *умирати*

mos, moris m *звичай*

multum *багато*

multus, a, um *числений, а, е*

mundus, i m *всесвіт*

munio, īvi, itum, īre *укріплювати, захищати*

muto, āvi, ātum, āre *змінювати, міняти*

N

nam *адже*

narro, āvi, ātum, āre *розповідати*

natūra, ae f *природні здібності, природа*

nauta, ae m *моряк*

navigo, āvi, ātum, āre *плисти (на судні)*

navis, is f *корабель*

Neapōlis, is f *Неаполь (місто в Італії)*

necessarius, a, um *необхідний, а, е*

necesse est *необхідно*

neque ... neque *ні ... ні*

Nero, ōnis m *Нерон*

nescio, īvi, ītum, īre *не знати*

neutrum, tra, trum *жоден з двох*

nihil *нічого*

nix, nivis f *сніг*

nobīlis, e *відомий*

nobilītas, ātis f *знать, аристократія*

noceo, cui, ītum, ēre *шкодити, псувати*

nocte *вночі*

nolo, nolui, -, nolle *не бажати, не хотіти*

nomen, īnis n *ім'я, назва*

non solum ..., sed etiam ... *не тільки, але й*

non *не*

nonnullus, a, um *деякий, якийсь*

nos *ми*

noster, stra, strum *наш, а, е*

nullus, a, um *ніякий, а, е*

numērus, i m *число, кількість*

O

occupo, āvi, ātum, āre *захоплювати*

Olympia, ōrum n, pl. *Олімпійські ігри*

omnis, e *весь, всякий*

oportet, uit, -, ēre *треба, слід, належить*

oppīdum, i n *місто; укріплення*

optimus, a, um *найкращий, а, е*

oratio, ōnis f *мова, промова*

orātor, ōris m *оратор*

Orgētōrix, īgis m *Оргеторіг (знатний гельвет)*

orno, āvi, ātum, āre *прикрашати*

Ovidius, ii m *Овідій*

P

paluster, stris, stre *болотяний, а, е*

par, paris *рівний, а, е*

parens, ntis m, f pl. *батьки*

parens, ntis m, f *родоначальник, засновник*

paro, āvi, ātum, āre *накопичувати, готувати, передувати*

pars, partis f *частина*

parvus, a, um *малий, а, е*
 pater, tris m *батько*
 patior, passus sum, pati *терпіти*
 patria, ae f *батьківщина*
 pax, pacis f *мир*
 pecco, āvi, ātum, āre *грішити*
 pectus, ōris n pl. *груди*
 per *через, по*
 perficio, fēci, fectum, ēre *завершувати, удосконалювати*
 pericŭlum, i n *небезпека*
 Persa, ae m *перс*
 philosophia, ae f *філософія*
 philosophus, i m *філософ*
 pictŭra, ae f *картина*
 pirata, ae m *пірат*
 plaudo, plausi, plausum, ēre *плескати в долоні*
 plus *більше*
 poema, ae f *поема*
 poeta, ae m *поет*
 pono, posui, positum, ēre *розміщувати, будувати*
 popŭlus, i m *народ*
 porta, ae f *ворота, вхід*
 positum *розміщене*
 possum, potui, -, posse *могти*
 post *після*
 potio, ōnis f *питво; напій, ліки*

praebeo, bui, bītum, ēre *давати, приносити*
 praeceptor, ōris m *наставник, учитель*
 praeclārus, a, um *прекрасний, а, е*
 praeda, ae f *здобич, нажива*
 praemium, i n *нагорода, винагорода*
 praesens, ntis *теперішній, я, є*
 praeterfluo, -, -, ēre *протікати мимо*
 praeterītus, a, um *минулий, а, е*
 primus, a, um *перший, а, е*
 pro *за, про*
 proelium, i n *битва; війна*
 puer, ēri m *хлопець, дитина*
 pugna, ae f *битва*
 pugno, āvi, ātum, āre *боротися*
 pulcher, chra, chrum *красивий, а, е*
 Pyrenaeus, a, um *піренейський*
 Pythagōras, ae m *Піфагор*

Q

quam *яку*
 -que *i, та (постпозитивний прийменник)*
 qui, quae, quod *хто; який, котрий*
 quisque *будь-хто*
 quo ... eo *чим ... тим*
 quod *що*

R

raro *зрідка*

reditus, us m *повернення*

regio, ōnis f *країна; область, район*

regno, āvi, ātum, āre *правити, управляти, керувати*

rego, rexi, rectum, ěre *управляти, керувати*

relinquo, -līqui, -lictum, ěre *залишити, покидати*

remedium, i n *ліки, засіб*

Remus, i m *Рем*

reperio, repperi, repertum, ĩre *відкривати, виникати*

rerum natūra *природа, всесвіт*

res adversae *біда, нещастя*

res gestae *подвиги*

res publīca *республіка*

res secundae *щастя*

res, rei f *річ, предмет*

revertō, verti, versum, ěre *повертатися*

rex, regis m *цар, правитель*

rideo, risi, risum, ěre *сміятися, глузувати*

Roma, ae f *Рим*

Romānus, a, um *римський, а, е*

Romānus, i m *римлянин*

Romŭlus, i m *Ромул*

S

saepe *часто*

salūber, bris, bre *корисний, а, е*

salus, ūtis f *благополуччя*

sanguīfer, fēra, fērum *кровоносний, а, е*

sapiens, ntis *розумний, а, е; мудрий, а, е*

satis *досить, достатньо*

scientia, ae f *наука*

scio, īvi, ītum, īre *знати*

scribo, scripsi, scriptum, ěre *писати*

scriptor, ōris m *письменник*

sed *але, проте*

semper *завжди*

senātus, us m *сенат (державна рада Рима)*

sequor, secūtus sum, sequi *переслідувати*

sero *пізно*

servio, īvi, ītum, īre *служити, підкорятися, турбуватися*

servus, i m *раб, слуга*

si vis *якщо хочеш*

si *якщо*

signum tubā dare *протрубити сигнал*

silva, ae f *ліс*

simīlis, e *подібний, схожий*

simplex, ĩcis *простий, а, е; нескладний, а, е*

sine z abl. *без*

sinister, tra, trum *лівий, а, е*
 sino, sivi, situm, ēre *дозволяти*
 sitis, is f *спрага*
 Soctātes, is m *Сократ*
 solatium, i n *полегшення*
 sonītus, us m *звук*
 soror, ōris f *сестра*
 spero, āvi, ātum, āre *сподіватися*
 spes, spei f *надія; очікування*
 spirītus, us m *дух, душа*
 statua, ae f *статуя*
 sterīlis, e *неплодоносний, а, е; неврожайний, а, е*
 studeo, ui, -, ēre *вчитися, прагнути, старанно займатися*
 studiōsus, i m *студент, учень*
 studium, i n *відданість*
 sui *себе*
 sum, fui, -, esse *бути*
 summus, a, um *найвищий, а, е*
 sumo, sumpsi, sumptum, ēre *обирати*
 supero, āvi, ātum, āre *долати*
 suus, a, um *свій, я, є*
 Syracūsae, ārum f, pl *Сиракузи*

Т

taceo, tacui, tacitum, ēre *мовчати*
tam ... quam *настільки ... настільки*
Tāmēsis, is m *Тамезіс (ріка в Британії)*
Tarquinius Superbus *Тарквіній Гордий*
tecti sunt *покриті*
telum, i n *зброя, стріла*
tempus, ōris n *час*
tertius, a, um *третій, я, є*
testamentum, i n *заповіт*
Tibēris, is m *Тібр (річка в Італії)*
tolēro, āvi, ātum, āre *вистримувати, терпіти*
trado, dīdi, dītum, ēre *повідомляти*
tres, tria *три, троє*
tribuo, ui, ūtum, ēre *надавати; наділяти*
Trojā, ae f *Троя*
Trojānus, i m *троянець*
tu *ти*
tubā, ae f *труба*
turpis, e *ганебний, а, є*
turris, is f *гр. башта, вежа*
tussis, is f *кашель*
tyrannus, i m *правитель*

U

ubi *де*

unus, a, um *один, єдиний*

urbs, urbis f *місто*

usus, us m *досвід, практика*

utilis, e *корисний*

V

vallum, i n *огорожа, насип, вал*

varius, a, um *різний, різноманітний*

vas, vasis n *судина*

vena, ae f *вена*

venio, veni, ventum, īre *прибувати*

ventus, i m *вітер*

verbum, i n *слово; вислів; прислів'я*

Vergilius, i m *Вергілій*

veritas, ātis f *істина, правда*

vertex, icis m *вир; полюс, вершина*

verum, i n *істина, правда*

vetus, ěris *давній, я, є*

victor, ōris m *переможець*

victoria, ae f *перемога*

vicus, i m *село*

video, vidi, visum, ěre *дивитися; сприймати, видавати(ся)*

vinco, vici, victum, ěre *перемогати*

vinum, i n *вино*

vir, viri m *чоловік, муж*

virtus, ūtis f *добродієність, хоробрість, сила*

vita, ae f *життя*

vivo, vixi, victum, ęre *жити*

voco, āvi, ātum, āre *називати*

volo, volui, -, velle *хотіти, бажати*

voluptas, ātis f *радість; розкіш*

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Навчальне електронне видання

ПРАКТИКУМ
з виконання модульних контрольних робіт
з латинської мови для здобувачів вищої освіти
гуманітарних спеціальностей

Електронне видання

Укладач:

СТОРЧОВА Тетяна Володимирівна

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка*

Підписано 12.09.2025. Гарнітура «Times New Roman».
Об'єм даних 3,1 Мб. Обл.-вид. арк. 4,5. Зам. № 1198.

Видавець і виготовлювач Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої справи
серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.